

Alkoholkonsumtionen i Sverige 2001–2023

CAN Rapport 231
Björn Trolldal

Förord

Monitormätningarnas huvudsyfte är att beräkna den totala alkohol- och tobakskonsumtionen i Sverige, där både registrerade och oregistrerade källor inkluderas i beräkningarna. Mätningarna startades i juni år 2000 och har sedan dess pågått kontinuerligt. Drygt 420 000 personer har deltagit i mätningarna sedan starten. CAN har varit ansvariga för Monitormätningarna sedan 2013. Den delen av Monitormätningarna som rör alkohol finansieras av Systembolaget.

I den här rapporten presenteras aktuella beräkningar av den totala alkoholanskaffningen och de olika registrerade och oregistrerade delmängderna till och med 2023. Beräkningarna redovisas för hela den aktuella perioden 2001–2023, men med fokus på förändringar under 2023 jämfört med 2022. Dessutom redovisas förändringar mellan åren 2019 och 2023.

Rapporten har författats av Björn Trolldal. Även Tony Nilsson och Martina Zetterqvist har på olika sätt bidragit i arbetet med rapporten. Ida Ömalm Ronvall har språkgranskat och korrekturläst.

CAN vill passa på att tacka alla som har medverkat i Monitormätningarnas frågeundersökning eller som på annat sätt har bidragit till mätningarnas genomförande under åren.

CAN är ett nationellt kompetenscentrum som tar fram och sprider kunskap om alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar. Vi följer konsumtions- och skadeutvecklingen genom undersökningar och forskning. Myndigheter och organisationer använder kunskap från CAN som underlag för beslut och insatser. Vi är en del av civilsamhället och i vår styrelse finns representanter för våra medlemsorganisationer. Där finns även olika myndigheter representerade.

Stockholm, december 2024

Charlotta Rehnman

Direktör CAN

Innehåll

Sammanfattning.....	4
Summary.....	10
Inledning.....	16
Resultat.....	21
Inledning.....	21
Registrerad, oregistrerad och total alkoholanskaffning.....	21
De olika anskaffningskällornas andelar av respektive dryck.....	29
Dryckernas andelar av respektive anskaffningskälla.....	30
Registrerad och oregistrerad anskaffning av respektive dryck.....	32
De olika dryckernas andelar av den totala anskaffningen.....	37
Typ av dryck och anskaffningskälla.....	38
Utländska besökares köp i Sverige och svenskars konsumtion utomlands	40
Norsk gränshandel med alkohol i Sverige.....	42
Avslutande sammanfattning.....	45
Referenser.....	46
Bilaga 1: Material och metod.....	49
Bilaga 2: Tabellbilaga.....	65

Citera gärna publikationen som:

Trolldal B. Alkoholkonsumtionen i Sverige 2001–2023. Stockholm: Centraförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN); 2024. Rapport 231.

Centraförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN

ISBN 978-91-7278-367-6
urn urn:nbn:se:can-2024-10

Sammanfattning

I Monitormätningarna beräknas den totala alkoholkonsumtionen i Sverige genom att sammanställa den registrerade och den oregistrerade konsumtionen. Den registrerade delen omfattar all alkohol som säljs via de registrerade försäljningskanalerna Systembolaget, restauranger och livsmedelsbutiker.

Den oregistrerade delen består av:

- Alkohol som tas in i landet i samband med resor
- Hemtillverkning
- Köp av smuglad alkohol
- Köp via internet (Systembolagets försäljning online ingår dock i den registrerade försäljningen)

För att kartlägga den oregistrerade alkoholkonsumtionen genomförs frågeundersökningar riktade till ett representativt urval av befolkningen i åldrarna 17 till 84 år. Sedan årsskiftet 2019/2020 har alla som ingår i urvalet och har en mobiltelefon möjlighet att besvara enkäten via ett digitalt formulär, tillgängligt via en sms-länk. De som inte svarar på enkäten digitalt blir uppringda för en telefonintervju, precis som tidigare. Detta gäller även, av naturliga skäl, personer som endast har fast telefoni.

I denna rapport presenteras aktuella beräkningar av den totala alkoholanvändningen och de registrerade och oregistrerade delmängderna till och med 2023. I rapporten redovisas framför allt uppgifter för tioårsperioden 2014–2023, som är uppdelad i två delperioder. Den första delen sträcker sig från 2014 till och med 2019a och är baserad på den gamla metodiken. Den andra delen täcker åren 2019b till och med 2023 och bygger på den nya metodiken. Dessutom redovisas förändringar i användningen av de olika delmängderna under 2023 jämfört med året innan, det vill säga 2022. Användningen anges i, eller är baserad på, liter ren (100 %) alkohol per invånare 15 år och äldre.

Den totala alkoholkonsumtionen 2023

Sammanfattningsvis kan det konstateras att alkoholkonsumtionen minskade med 2,7 % under 2023 jämfört med 2022. Konsumtionen uppgick till 8,64 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre under 2023. Jämfört med 2019 har konsumtionen minskat med 3,8 %.

Den registrerade försäljningen sjönk under 2023 jämfört med 2022. Minskningen var 1,7 %. Jämfört med 2019 har däremot den registrerade delen ökat med 4,1 %.

Den oregistrerade konsumtionen sjönk med 8,8 % under 2023 jämfört med 2022. Jämfört med 2019 har den oregistrerade delen minskat med 34,8 %. Både resandeförseln och köp av smugglad alkohol var lägre under 2023 jämfört med 2019.

Den registrerade andelen av den totala konsumtionen uppgick under 2023 till 86,1 %. Den oregistrerade andelen uppgick till 13,9 %, se tabell 1.

Tabell 1. Den totala konsumtionen i ren alkohol per invånare 15 år och äldre, samt andelarna registrerad och oregistrerad konsumtion åren 2019, 2022 och 2023.

	Förändring				
	2019	2022	2023	2019–2023	2022–2023
Totalt	8,98	8,88	8,64	-3,8 %	-2,7 %
Andelen registrerad	79,5 %	85,2 %	86,1 %	+6,6 procentenheter	+0,9 procentenheter
Andel oregistrerad	20,5 %	14,8 %	13,9 %	-6,6 procentenheter	-0,9 procentenheter

De registrerade delarna av konsumtionen

De registrerade delarna under 2023 jämfört med 2022

- Under 2023 uppgick den registrerade delen av konsumtionen till 7,44 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. Det är en minskning med 1,7 % under 2023 jämfört med 2022.
- Både Systembolagets försäljning och försäljningen av folköl minskade. Försäljningen på restauranger ökade däremot något.
- Systembolagets försäljning minskade med 1,8 % och försäljningen av folköl med 7,9 % under 2023 jämfört med 2022. Restaurangförsäljningen ökade däremot med 1,5 %.
- Folkhälsomyndigheten har reviderat uppgifterna för restaurangförsäljningen år 2022. Revideringen innebär att försäljning på restauranger höjdes från 0,93 liter till 0,98 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre det året. Detta betyder att både den totala konsumtionen och den registrerade delen har höjts i motsvarande grad jämfört med tidigare publicerade uppgifter.

De registrerade delarna under 2023 jämfört med 2019

- Under 2023 var den registrerade konsumtionen 4,1 % större jämfört med 2019, baserat på liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre.
- Denna ökning berodde på att försäljningen på Systembolaget och restauranger steg. Jämfört med 2019 ökade Systembolaget sin försäljning med 4,6 % och restaurangerna ökade med 11,0 %.
- Under 2023 var däremot försäljningen av folköl 16,7 % lägre jämfört med 2019.

De oregistrerade delarna av konsumtionen

De oregistrerade delarna under 2023 jämfört med 2022

- Under 2023 uppgick den oregistrerade delen av konsumtionen till 1,20 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. Det är en minskning med 8,8 % jämfört med 2022.
- Samtliga oregistrerade delmängder utom köp av smugglat minskade.
- Resandeförseln minskade med 11,2 % och hemtillverkningen med 3,0 %. Internetköpen minskade med 17,9 % (Systembolagets försäljning online ingår dock i Systembolagets registrerade försäljning).
- Köp av smugglad alkohol ökade däremot med 2,8 % under 2023 jämfört med 2022.

De oregistrerade delarna under 2023 jämfört med 2019

- Konsumtionen av de oregistrerade delmängderna var 34,8 % lägre under 2023 jämfört med 2019.
- Den lägre nivån beror både på lägre resandeförseln och mindre köp av smugglad alkohol. Resandeförseln var 40,3 % lägre och köp av smugglad alkohol var 63,9 % lägre under 2023 jämfört med 2019.
- Både köp via internet och hemtillverkning ökade relativt kraftigt under perioden 2019–2023, men från låga nivåer.
- Köp via internet ökade med 45,8 % och hemtillverkning med 31,9 %.

De olika källornas andelar av den totala konsumtionen

De olika källornas andelar under 2023 jämfört med 2022

- Det skedde vissa förändringar i de olika källornas andelar av totalkonsumtionen under 2023 jämfört med 2022, se tabell 2.
- Systembolagets andel uppgick till 70,5 %. Det är en ökning med 0,7 procentenheter jämfört med året före.
- Restaurangernas andel var 11,6 %, en ökning med 0,5 procentenheter jämfört med 2022.
- Folkölsförsäljningen uppgick till 4,0 %. Det är 0,2 procentenheter mindre jämfört med året innan.
- Resandeförselns andel var 7,2 %, en minskning med 0,7 procentenheter.
- Hemtillverkningens andel var 2,7 % under 2023. Det är på samma nivå som året innan.
- Köp av smugglad alkohol uppgick till 2,1 %, vilket är en ökning med 0,1 procentenheter.
- Andelen som bestod av köp via internet uppgick till 1,9 %, vilket var en minskning med 0,3 procentenheter jämfört med 2022.

De olika källornas andelar, under 2023 jämfört med 2019

- Under denna fyra års period skedde relativt stora förändringar i de olika källornas andelar av den totala konsumtionen. Det gäller framför allt ökningen av försäljningen på Systembolaget samt minskningen i resandeförseln och köp av smugglad alkohol, se tabell 2.
- Under 2023 var Systembolagets andel 70,5 %. Det är en ökning med 5,7 procentenheter jämfört med 2019.
- Restaurangernas andel ökade från 10,0 % till 11,6 %.
- Resandeförselns andel uppgick under 2023 till 7,2 %, vilket är en minskning med 4,4 procentenheter.
- Andelen köp av smugglad alkohol var 2,1 % under 2023, vilket är en minskning med 3,6 procentenheter.
- Folkölets andel minskade samtidigt som andelarna hemtillverkat och köp via internet ökade under 2023 jämfört med 2019.

Tabell 2. De olika källornas andelar av den totala konsumtionen åren 2019, 2022 och 2023, samt förändringar i procentenheter.

Källa	Förändring i procentenheter				
	2019	2022	2023	2019–2023	2022–2023
Systembolaget	64,8 %	69,8 %	70,5 %	+5,7	+0,7
Restauranger	10,0 %	11,1 %	11,6 %	+1,5	+0,5
Folkölsförsäljning	4,7 %	4,3 %	4,0 %	-0,6	-0,2
Resandeförsel	11,6 %	7,9 %	7,2 %	-4,4	-0,7
Hemtillverkning	2,0 %	2,7 %	2,7 %	+0,7	0,0
Köp av smugglad alkohol	5,7 %	2,0 %	2,1 %	-3,6	+0,1
Köp via internet *	1,2 %	2,2 %	1,9 %	+0,6	-0,3

* Systembolagets försäljning online ingår inte

Förändringar i konsumtionen av olika dryckeskategorier

De olika dryckeskategoriernas andelar under 2023

- Under 2023 uppgick andelen vin till 43,7 % av den totala konsumtionen, följt av starköl med 31,6 % och spritdrycker med 18,4 %. Folköl stod för 4,0 % och cider för 2,2 %, se tabell 3.
- Förändringarna var små under 2023 jämfört med 2022. De största förändringarna var andelen sprit som ökade med 0,3 procentenheter.

De olika dryckeskategoriernas andelar under perioden 2019–2023

- Rangordningen av dryckeskategoriernas andelar var densamma under hela perioden 2019–2023. Vin konsumerades mest och cider minst, se tabell 3.
- Däremot skedde vissa förändringar av andelarnas storlekar under perioden 2019–2023. Andelen vin ökade med 1,4 procentenheter samtidigt som starköl minskade med 0,8 enheter och folköl minskade med 0,6. Förändringarna för övriga drycker var mindre, se tabell 3.

Tabell 3. De olika dryckeskategoriernas andelar av den totala konsumtionen 2019, 2022 och 2023, samt förändringar i procentenheter.

Dryck	Förändring i procentenheter				
	2019	2022	2023	2019–2023	2022–2023
Vin	42,3 %	43,7 %	43,7 %	+1,4	0,0
Starköl	32,5 %	31,8 %	31,6 %	-0,8	-0,1
Spritdrycker	18,6 %	18,1 %	18,4 %	-0,2	+0,3
Folköl	4,7 %	4,3 %	4,0 %	-0,6	-0,2
Cider	1,9 %	2,1 %	2,2 %	+0,3	+0,1

Dominerande drycker per anskaffningskälla under 2023

- Försäljningen av vin stod för 50,6 % av Systembolagets försäljning och starköl för 30,0 %, mätt i liter ren alkohol.
- Restaurangförsäljningen dominerades av starköl som stod för 56,8 % av försäljningen, följt av vin med 29,8 %.
- Sprit stod för 41,5 % av resandeförseln och starköl för 29,1 %.
- Vin var störst när det gäller hemtillverkningen med 44,4 % och starköl var störst när det gäller köp av smugglad alkohol med 43,4 %.
- Inom internethandeln var vin störst, med en andel på 47,3 %.

Norsk gränshandel i Sverige

Åren 2022 och 2023 beräknas den norska gränshandeln till 3,6 % respektive 3,5 % av Systembolagets försäljning mätt i ren alkohol. Det är en ökning jämfört med pandemiåren, men lägre än åren före pandemin. År 2023 var den norska gränshandeln 29 % lägre än under 2019, året före pandemin. Den norska gränshandeln i Sverige är dock betydligt mer omfattande än den danska och finska.

Utländska besökares köp i Sverige och svenskars konsumtion utomlands

I rapporten sammanfattas två tidigare studier där omfattningen av utländska besökares köp i Sverige, inklusive den norska gränshandeln, jämfördes med svenskars konsumtion utomlands.

Resultaten från dessa studier visar att skillnaden mellan utländska besökares köp i Sverige och svenskars konsumtion utomlands var mycket liten både under perioden 2017–2020 och under år 2022. Slutsatsen av dessa studier är att de i Monitormätningarna publicerade uppgifterna om den totala anskaffningen av alkohol i Sverige mycket väl kan användas som mått på svenskars totala konsumtion av alkohol oavsett var den äger rum.

Summary

In the Monitor survey, the total alcohol consumption in Sweden is calculated by adding up the registered and unregistered shares of consumption. The registered share consists of alcohol sold through the registered sales channels in Sweden: Systembolaget, restaurants and grocery shops.

The unregistered share consists of:

- Travellers' import
- Homemade alcohol
- Purchases of smuggled alcohol
- Online purchases (however, Systembolaget's online sales are included in the registered sales)

The unregistered share is mapped through questionnaire surveys aimed at a representative sample of the population aged 17–84 years. Since the turn of the year 2019/2020, everyone in the sample with a mobile phone has been given the option of answering the survey through a digital form linked in a text message. Those who do not respond to the survey in this way are called for a phone interview, in the same way as in the past. For obvious reasons, this also applies to those who only have landlines.

In this report, up-to-date calculations of total alcohol purchasing and the registered and unregistered subcategories, up to and including the year 2023, are presented. The report presents primarily data for the ten-year period 2014–2023, divided into two sub-periods. The first sub-period is from 2014 to 2019a and is based on the old method. The second sub-period encompasses the years 2019b to 2023 and is based on the new method. Changes in purchasing of the different subcategories in 2023 compared with the year before (2022) are also presented. Purchasing is presented in, or based on, litres of pure (100%) alcohol per inhabitant aged 15 years or above.

Total alcohol consumption 2023

In summary, it can be concluded that alcohol consumption decreased by 2.7% in 2023 compared with 2022. Consumption in 2023 was 8.64 litres of pure alcohol per inhabitant aged 15 years or above. Compared with 2019, consumption has decreased by 3.8%.

Registered sales decreased in 2023 compared with 2022. The decrease was 1.7%. However, compared with the figures for 2019, the registered share had increased by 4.1%.

The unregistered consumption decreased by 8.8% in 2023 compared with 2022. Compared with 2019, the unregistered share has decreased by 34.8%. Levels of both travellers' import and purchases of smuggled alcohol were lower in 2023 compared with 2019.

The registered share of total consumption was 86.1% in 2023. The unregistered share was 13.9%, see Table 1.

Table 1. Total consumption of pure alcohol per inhabitant aged 15 years or above and shares of registered and unregistered consumption for the years 2019, 2022 and 2023.

	Change				
	2019	2022	2023	2019–2023	2022–2023
Total (litres)	8.98	8.88	8.64	-3.8%	-2.7%
Share, registered	79.5%	85.2%	86.1%	+6.6 percentage points	+0.9 percentage points
Share, unregistered	20.5%	14.8%	13.9%	-6.6 percentage points	-0.9 percentage points

The registered shares of consumption

The registered shares in 2023 compared with 2022

- In 2023, the registered share of consumption totalled 7.44 litres of pure alcohol per inhabitant aged 15 years or older. This is a decrease by 1.7% in 2023 compared with 2022.
- Both Systembolaget's sales and the sales of light beer decreased. However, the sales in restaurants increased slightly.
- Systembolaget's sales decreased by 1.8% and the sales of light beer by 7.9% in 2023 compared with 2022. However, restaurant sales increased by 1.5%.
- The Public Health Agency of Sweden has revised the data on restaurant sales in 2022. The revision means that sales in restaurants were adjusted up from 0.93 to 0.98 litres of pure alcohol per inhabitant aged 15 years or older in that year. This means that both the total consumption and the registered share of consumption have increased correspondingly, compared with previously published data.

The registered shares in 2023 compared with 2019

- In 2023, the registered consumption was 4.1% larger than in 2019, based on litres of pure alcohol per inhabitant aged 15 years or older.
- The increase was due to sales increasing at both Systembolaget and restaurants. Compared with 2019, Systembolaget increased its sales by 4.6% and restaurants by 11.0%.

-
- However, in 2023, sales of light beer were 16.7% lower than in 2019.

The unregistered shares of consumption

The unregistered shares in 2023 compared with 2022

- In 2023, the unregistered share of consumption was 1.20 litres of pure alcohol per inhabitant aged 15 years and older. This is a decrease by 8.8% compared with 2022.
- All unregistered subcategories, except purchases of smuggled alcohol, decreased.
- Travellers' import decreased by 11.2% and homemade alcohol by 3.0%. Online purchases decreased by 17.9%. (NB: Systembolaget's online sales are included in Systembolaget's registered sales.)
- However, purchases of smuggled alcohol increased by 2.8% in 2023 compared with 2022.

The unregistered shares in 2023 compared with 2019

- Consumption of the unregistered subcategories was 34.8% lower in 2023 compared with 2019.
- The lower levels are due to both less alcohol being imported by travellers' and less smuggled alcohol being purchased. Levels of travellers' import were 40.3% lower and purchases of smuggled alcohol were 63.9% lower in 2023 compared with 2019.
- Both online purchases and homemade alcohol increased relatively dramatically in the period 2019–2023, but from low starting points.
- Online purchases increased by 45.8% and homemade alcohol by 31.9%.

The different sources' shares of total consumption

The different sources' shares in 2023 compared with 2022

- Some changes in the different sources' shares of total consumption had occurred in 2023 compared with 2022, see Table 2.
- Systembolaget's share was 70.5%. This is an increase by 0.7 percentage points compared with the year before.
- The share from restaurants was 11.6%, an increase by 0.5 percentage points compared with 2022.
- Sales of light beer were 4.0%. That is 0.2 percentage points lower than the year before.

- The share from travellers' import was 7.2%, a decrease by 0.7 percentage points.
- The share of homemade alcohol was 2.7% in 2023. That is the same level as the year before.
- Purchases of smuggled alcohol were 2.1%, which is an increase by 0.1 percentage points.
- The share consisting of online purchases was 1.9%, which was a decrease by 0.3 percentage points compared with 2022.

The different sources' shares in 2023 compared with 2019

- During this four-year period, some relatively large changes occurred in the different sources' shares of total consumption. These are mainly the increased sales at Systembolaget and the decrease in travellers' import and purchases of smuggled alcohol, see Table 2.
- In 2023, Systembolaget's share was 70.5%. This is an increase by 5.7 percentage points compared with 2019.
- The share from restaurants increased from 10.0% to 11.6%.
- The share from travellers' import was 7.2% in 2023, which is a decrease by 4.4 percentage points.
- The share of purchases of smuggled alcohol was 2.1% in 2023, which is a decrease by 3.6 percentage points.
- The share of light beer decreased, whereas the share of homemade alcohol and online purchases increased in 2023 compared with 2019.

Table 2. The different sources' shares of total consumption in the years 2019, 2022 and 2023, and changes in *percentage points*.

Source	Change in percentage points				
	2019	2022	2023	2019–2023	2022–2023
Systembolaget	64.8%	69.8%	70.5%	+5.7	+0.7
Restaurants	10.0%	11.1%	11.6%	+1.5	+0.5
Sales of light beer	4.7%	4.3%	4.0%	-0.6	-0.2
Travellers' import	11.6%	7.9%	7.2%	-4.4	-0.7
Homemade alcohol	2.0%	2.7%	2.7%	+0.7	0.0
Purchases of smuggled alcohol	5.7%	2.0%	2.1%	-3.6	+0.1
Online purchases *	1.2%	2.2%	1.9%	+0.6	-0.3

* Systembolaget's online sales are not included

Changes in consumption of different beverage categories

The different beverage categories' shares in 2023

- In 2023, wine made up 43.7% of total consumption, followed by strong beer at 31.6% and spirits at 18.4%. Light beer made up 4.0% and cider 2.2% of consumption, see Table 3.
- The changes were small in 2023 compared with 2022. The largest change was in the share of spirits, which increased by 0.3 percentage points.

The different beverage categories' shares during the period 2019–2023

- The ranking of the beverage categories was the same throughout the period 2019–2023. Wine was the most consumed beverage and cider the least, see Table 3.
- However, some changes in the size of the shares occurred during the period 2019–2023. The share of wine increased by 1.4 percentage points, whereas strong beer decreased by 0.8 percentage points and light beer by 0.6 percentage points. The changes for other beverages were smaller, see Table 3.

Table 3. The different beverage categories' shares of total consumption in the years 2019, 2022 and 2023, and changes in percentage points.

Beverage	Change in percentage points				
	2019	2022	2023	2019–2023	2022–2023
Wine	42.3%	43.7%	43.7%	+1.4	0.0
Strong beer	32.5%	31.8%	31.6%	-0.8	-0.1
Spirits	18.6%	18.1%	18.4%	-0.2	+0.3
Light beer	4.7%	4.3%	4.0%	-0.6	-0.2
Cider	1.9%	2.1%	2.2%	+0.3	+0.1

Dominating beverages by source of acquisition in 2023

- Sales of wine made up 50.6% of Systembolaget's total sales and strong beer 30.0%, measured in litres of pure alcohol.
- Restaurant sales were dominated by strong beer, which made up 56.8% of sales, followed by wine at 29.8%.
- Spirits made up 41.5% of travellers' import and strong beer 29.1%.

- Wine was the largest beverage in the category homemade alcohol, at 44.4%, whereas strong beer was the largest in purchasing of smuggled alcohol, at 43.4%.
- Within online sales, wine was the largest beverage, with a share of 47.3%.

Norwegian border shopping in Sweden

In 2022 and 2023, Norwegian border shopping in Sweden has been estimated at 3.6% and 3.5% of Systembolaget's sales, respectively (measured in litres of pure alcohol). This is an increase compared with during the pandemic, but lower than in the years before the pandemic. In 2023, Norwegian border shopping was 29% lower than in 2019, the year before the pandemic. However, Norwegian border shopping in Sweden is significantly larger than that from Denmark and Finland.

Foreign visitors' alcohol purchases in Sweden and Swedes' consumption abroad

In this report, two previous studies are summarised, in which the extent of foreign visitors' alcohol purchases in Sweden (including Norwegian border shopping) was compared with Swedes' consumption abroad.

The results of these studies show that the difference between foreign visitors' purchases in Sweden and Swedes' consumption abroad is very small, both during the period 2017–2020 and in the year 2022. The conclusion of these studies is that the data published in the Monitor surveys regarding total purchasing of alcohol in Sweden can be used as a measure of Swedes' total consumption of alcohol regardless of where it occurs.

Inledning

Bakgrund

I Monitormätningarna beräknas den totala alkoholkonsumtionen i Sverige genom att summera den registrerade och oregistrerade alkoholanskaffningen. Den registrerade delen avser alkohol som säljs inom landet via Systembolaget, restauranger och livsmedelsbutiker. Denna del kallas "registrerad" eftersom försäljningen från dessa kanaler finns statistikförd hos Systembolaget, Folkhälsomyndigheten och Sveriges Bryggerier.

Den oregistrerade delen av konsumtionen utgörs av alkohol som förs in i landet i samband med resor, hemtillverkning, köp av smugglad alkohol och inköp via internet. (Systembolagets onlineförsäljning ingår dock den registrerade delen.) Eftersom den oregistrerade delen inte är statistikförd någonstans kartläggs den genom Monitormätningarnas löpande frågeundersökning. Varje år deltar över 18 000 personer i undersökningen, och totalt har drygt 420 000 personer medverkat sedan starten i juni 2000.

I den här delen av Monitormätningarna beräknas konsumtionen av alkohol på anskaffningsplanet (köp, införsel och hemtillverkning) och inte på konsumtionsplanet. Över en längre tidsperiod är dock konsumtionen i princip densamma som anskaffningen. Begreppen anskaffning och konsumtion används därför synonymt i denna rapport.

Konsumtionen/anskaffningen anges i, eller är baserad på, liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. I resultatavsnittet redovisas ofta de olika delmängderna anskaffad alkohol per invånare 15 år och äldre med två decimaler. Syftet med detta är att kunna synliggöra förändringar av relativt små delmängder på ett bättre sätt, jämfört med om färre decimaler används. Denna exakthet bör dock tolkas med viss försiktighet. Detsamma gäller för procentuella förändringar, som ofta anges med en decimal.

Rapportens disposition

Rapporten inleds med en kort beskrivning av de datamaterial som används i Monitormätningarna. I resultatavsnittet presenteras de aktuella förändringarna i de olika registrerade och oregistrerade delmängderna samt hur konsumtionen för de olika dryckerna har utvecklats över tid. Det gäller i första hand förändringarna under de två senaste åren, det vill säga 2023 jämfört med 2022. Rapporten har även ett speciellt fokus på förändringarna mellan åren 2023 och 2019. År 2019 genomfördes en metodförändring i mätningarna som innebär att resultaten under åren 2019–2023 är jämförbara. Däremot innebär denna metodförändring ett mindre hack i tidsserien. Det har medfört att jämförelser

bakåt i tiden har försvårats. Dessutom utgör 2019 det sista året före utbrottet av covid-19 pandemin. Det gör det möjligt att beskriva hur konsumtionen har utvecklats under och efter pandemin ur olika perspektiv.

Resultatdelen avslutas med en sammanfattning av två tidigare genomförda studier där beräkningar av mängden alkohol som svenskar konsumerar utomlands jämförs och utländska besökares köp i Sverige. Dessutom redovisas uppgifter om den norska gränshandeln med alkohol i Sverige under perioden 2016–2023.

Det finns två bilagor till rapporten. Bilaga 1 innehåller en fördjupad beskrivning av de datamaterial och den metodik som används i Monitormätningarna. Bilaga 2 är en tabellbilaga där uppgifter för hela den aktuella perioden 2001–2023 presenteras. På CAN:s hemsida finns även motsvarande tabellbilaga i excelformat (CAN, 2024).

Registrerad försäljning av alkoholdrycker

Den registrerade försäljningen i Sverige består av försäljning på Systembolaget och på restauranger, samt av folköl i livsmedelsbutiker. Uppgifterna om försäljningen på Systembolaget erhålls direkt från Systembolaget. Försäljning på restauranger baseras på partihandlarnas uppgifter som redovisas till Folkhälsomyndigheten. Folkhälsomyndigheten har reviderat uppgifterna angående restaurangförsäljningen för 2022. Revideringen innebär att försäljning höjdes från 0,93 liter till 0,98 liter det året. Detta betyder att både den totala konsumtionen och den registrerade delen har höjts i motsvarande grad jämfört med tidigare publicerade uppgifter.

Försäljningen av folköl beräknas av Delfi Marknadspartner AB på uppdrag av Sveriges Bryggerier. Delfi redovisar uppgifter om försäljningen från de företag som är medlemmar i Sveriges Bryggerier. De har en mycket stor del av den svenska marknaden. Försäljningen från övriga företag uppskattas.

I de redovisade uppgifterna om folkölsförsäljningen i denna rapport ingår även den försäljning som sker på restauranger eller andra serveringsställen. Denna försäljning utgör en knapp procent av den totala folkölsförsäljningen men specificeras inte separat i rapporten.

När det gäller dryckeskategorin ”cider” i den här rapporten, så ingår även så kallade blanddrycker och ”alkoläk” och benämns som ”cider och blanddrycker”. I den officiella restaurangstatistiken särredovisas dock inte ”cider och blanddrycker”. Dessa drycker klassificeras i stället i respektive huvudkategori, det vill säga som sprit, vin eller starköl beroende på vilken tillverkningsprocess som använts. Detta får till följd att uppgifterna om total anskaffning av cider och blanddrycker i den här rapporten inte ger en heltäckande bild av konsumtionen av dessa drycker i landet.

Oregistrerad anskaffning av alkohol

Den oregistrerade delen av den totala konsumtionen består av fyra delmängder: alkohol som tas in i landet i samband med resor, hemtillverkning, köp av smugglad alkohol och köp via internet. (Systembolagets försäljning online ingår däremot i Systembolagets registrerade försäljning.)

I Monitormätningarna kartläggs dessa fyra delmängder med hjälp av en löpande frågeundersökning som omfattar ungefär 18 000 personer per år. Sedan starten år 2000 har fler än 420 000 personer medverkat i undersökningen. För att minimera effekterna av olika faktorer som kan snedvrída svaren i undersökningen baseras den på fyra grundläggande principer. Dessa principer är:

1. Undvikande av mått på konsumtionsplanet:

I den här delen av Monitormätningarna mäts konsumtionen av alkohol på anskaffningsplanet (köp, införsel och hemtillverkning) och inte på konsumtionsplanet.

2. Kort observationstid:

För att minimera risken för bland annat glömskeeffekter är det viktigt att använda så kort observationstid som möjligt. I frågeundersökningen ställs därför frågor om respondenternas anskaffning under de senaste 30 dagarna.

3. Mätning på aggregerad nivå:

Eftersom frågorna i den här delen av mätningarna rör den totala anskaffningen av alkoholdrycker, inklusive både de oregistrerade och registrerade delmängderna, innebär det att resultaten avser utvecklingen av konsumtionen på aggregerad, nationell nivå och inte på grupp- eller individnivå.

4. Korrigering av de oregistrerade delmängderna:

Eftersom de oregistrerade delmängderna som fångas in i undersökningen ofta är behäftade med olika felkällor, bland annat till följd av bortfall, underreportering samt ibland överreportering, genomförs vissa korrigeringar. Dessa korrigeringar baseras på frågor om hur mycket alkohol respondenterna uppger att de har köpt på Systembolaget.

Respondenternas aggregerade svar jämförs med den faktiska försäljningen på Systembolaget. Skillnaden mellan respondenternas uppgivna köp och Systembolagets faktiska försäljning används som en korrigeringsfaktor vid beräkningarna av de oregistrerade delmängderna. Denna metodik används för att på ett mer korrekt sätt beräkna dessa delmängder. Korrigeringsfaktorerna beräknas för varje dryckeskategori.

Denna korrigeringsprocedur är central för att fånga upp korrekta mängder av de oregistrerade delmängderna och har utgjort en förutsättning för att kunna jämföra uppgivna delmängder före och efter metodförändringen 2019/2020. I korrigeringen beaktas också att de olika oregistrerade delmängderna i varierande

grad är koncentrerade till dem som dricker allra mest alkohol. Det är en grupp som visat sig vara överrepresenterad bland de som inte deltar i undersökningen.

För en detaljerad beskrivning av den metodik som används i Monitormätningarna, se bilaga 1 samt Trolldal & Leifman (2018). För en teknisk beskrivning av den metodik som används, se Nyfjäll & Trolldal (2022).

Utländska besökares köp i Sverige och svenskars konsumtion utomlands

Ett av huvudsyftena med Monitormätningarna är att beräkna svenskarnas totala konsumtion på aggregerad, nationell nivå. I den registrerade försäljningen i Sverige ingår dock även utländska besökares köp i landet. Det gäller både gränshandel på Systembolaget, framför allt den norska, och utländska besökares köp för konsumtion i Sverige. Det senare innefattar både köp på Systembolaget och på restauranger. Däremot ingår inte svenskars konsumtion i samband med resor utomlands i beräkningarna.

Två tidigare studier har genomförts där svenskars konsumtion utomlands och utländska besökares köp i Sverige har beräknats och jämförts. Det gäller dels en studie av perioden 2017–2020 (Trolldal & Åström, 2021), dels en studie angående året 2022 (Trolldal, 2023).

Analyserna genomfördes med olika antaganden om hur mycket alkohol som konsumeras på resor utomlands jämfört med genomsnittet i hemlandet. Resultaten av analyserna visade att utländska besökares köp i Sverige och svenska besökares konsumtion utomlands i stort sett tar ut varandra. Detta innebär att den i Monitormätningarna uppmätta nivån på total anskaffning mycket väl kan användas som ett mått på svenskars totala alkoholkonsumtion. Dessa studier sammanfattas i slutet av resultatdelen i den här rapporten.

Förändrad metodik i undersökningen

Som ett komplement till de traditionella telefonintervjuerna erbjuds sedan årskiftet 2019/2020 respondenter med mobiltelefon möjlighet att besvara frågorna via ett digitalt formulär tillgängligt via en sms-länk. Under 2019 genomfördes ett större test med den nya metodiken, parallellt med den äldre metoden som då användes. Syftet var att beräkna skillnader mellan den nya och den gamla metodiken. Dessa skillnader användes för att beräkna länkvärden som kan användas för att jämföra svaren från den nya metodiken med svaren från den gamla.

I rapporten redovisas framför allt uppgifter för tioårsperioden 2014–2023, som är uppdelad i två delperioder. Den första delperioden sträcker sig från 2014 till 2019 och grundar sig på den tidigare använda metoden, medan den andra del-

perioden löper från 2019 till 2023 och är baserad på den nya metoden. Det finns därför genomgående två parallella uppgifter för år 2019.

De uppgifter som tagits fram med den tidigare metodiken anges med "2019a", och de som är framtagna med den nya metodiken benämns som "2019b". Uppgifterna för åren 2019b, 2020, 2021, 2022 och 2023 är således jämförbara med varandra. För en mer detaljerad beskrivning, se Bilaga 1.

Resultat

Inledning

I resultatavsnittet presenteras beräkningarna av de olika registrerade och oregistrerade delmängderna av alkoholkonsumtion ur olika perspektiv. Det inleds med en redovisning av den totala anskaffningen uppdelad på de olika delmängderna under perioden 2014–2023. Uppgifterna presenteras både i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre och som procentuella andelar av den totala anskaffningen.

Resultatredovisningen är genomgående uppdelad i två delperioder. Den första omfattar åren 2014–2019a och bygger på den tidigare använda metoden. Den andra delen sträcker sig över åren 2019b–2023 som baseras på den nya metoden. När det kommer till redovisningen av förändringar i de olika delmängderna studeras tre delperioder. Det gäller de tidigare nämnda perioderna 2014–2019a och 2019b–2023, samt åren 2022–2023 för att även belysa förändringar under det senaste året.

Resultatdelen avslutas med en sammanfattning av två tidigare genomförda studier där utländska besökares köp i Sverige och svenskars konsumtion utomlands har beräknats och jämförts. Dessutom redovisas uppgifter om den norska gränshandeln med alkohol i Sverige under perioden 2016–2023.

Registrerad, oregistrerad och total alkoholanvändning

I tabell 4 redovisas anskaffningen totalt och uppdelat på de registrerade och oregistrerade delmängderna, under perioden 2014–2023, i ren alkohol per invånare 15 år och äldre. I tabell 5 redovisas de registrerade och oregistrerade delmängdernas *andelar* av totalkonsumtionen under perioden. (I tabellerna 18 och 19 i bilaga 2, redovisas motsvarande uppgifter för hela perioden 2001–2023.)

Total anskaffning

År 2023 jämfört med 2022

Den totala konsumtionen uppgick under 2023 till 8,64 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, vilket är en minskning med 2,7 % jämfört med 2022.

År 2023 jämfört med 2019

Under 2023 var konsumtionen 3,8 % lägre än under 2019, vilket alltså är den totala förändringen under den perioden sammantaget.

Tabell 4. Alkoholanskaffningens olika delmängder, i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, under perioden 2014–2023, samt förändringar i procent under perioderna 2014–2019a, 2019b–2023 och 2022–2023.

Delmängd	2014	2015	2016	2017	2018	2019a	2019b	2020	2021	2022	2023	Förändring		
												2014–2019a	2019b–2023	2022–2023
Totalt	9,27	9,13	9,00	8,97	8,81	8,66	8,98	8,47	8,68	8,88	8,64	-6,6%	-3,8%	-2,7%
Registrerat	7,20	7,12	7,15	7,03	7,20	7,14	7,14	7,47	7,60	7,56	7,44	-0,8%	4,1%	-1,7%
Systembolaget	5,74	5,70	5,71	5,67	5,79	5,82	5,82	6,47	6,50	6,20	6,09	1,5%	4,6%	-1,8%
Restauranger	0,97	0,95	0,97	0,92	0,97	0,90	0,90	0,59	0,71	0,98	1,00	-7,3%	11,0%	1,5%
Folköl	0,49	0,47	0,47	0,44	0,43	0,42	0,42	0,41	0,40	0,38	0,35	-14,4%	-16,7%	-7,9%
Oregistrerat	2,08	2,01	1,85	1,94	1,62	1,52	1,84	1,01	1,08	1,32	1,20	-26,9%	-34,8%	-8,8%
Resandeförsel	1,30	1,22	1,13	1,22	0,91	0,97	1,04	0,40	0,37	0,70	0,62	-25,3%	-40,3%	-11,2%
Hemtillverkning	0,17	0,18	0,16	0,19	0,21	0,16	0,18	0,15	0,22	0,24	0,23	-4,5%	31,9%	-3,0%
Köp av smugglat	0,47	0,50	0,45	0,42	0,40	0,28	0,51	0,29	0,31	0,18	0,19	-40,7%	-63,9%	2,8%
Internet	0,13	0,10	0,12	0,12	0,11	0,10	0,11	0,17	0,17	0,20	0,16	-22,3%	45,8%	-17,9%

Registrerad del

År 2023 jämfört med 2022

Under 2023 uppgick den registrerade delen av konsumtionen till 7,44 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. Det är en minskning med 1,7 % jämfört med 2022. Både Systembolagets försäljning och försäljningen av folköl minskade. Däremot ökade försäljningen på restauranger något under 2023 jämfört med 2022.

Den registrerade *andelen* av den totala konsumtionen ökade under 2023 jämfört med 2022. Den andelen uppgick till 86,1 % under 2023, vilket är en ökning med 0,9 procentenheter jämfört med 2022.

År 2023 jämfört med 2019

Den registrerade delen av konsumtionen ökade under perioden 2019–2023. Nivån på 7,44 liter under 2023 var 4,1 % högre än under 2019 då den låg på 7,14 liter.

Den registrerade *andelen* av konsumtionen var 86,1 % under 2023, vilket var 6,6 procentenheter högre än under 2019 då den låg på 79,5 %.

Oregistrerad del

År 2023 jämfört med 2022

Under 2023 uppgick konsumtionen av de oregistrerade delmängderna till totalt 1,20 liter ren alkohol. Det är en minskning med 8,8 % jämfört med 2022, då denna mängd var 1,32 liter. Alla delmängderna minskade utom köp av smugglad alkohol. Resandeförseln var störst av de oregistrerade delmängderna och var under 2023 större än de tre övriga oregistrerade delmängderna tillsammans.

Den oregistrerade *andelen* av den totala konsumtionen var 13,9 % under 2023. Det är en minskning med 0,9 procentenheter jämfört med 2022 då den var 14,8 %.

År 2023 jämfört med 2019

Den oregistrerade delen av konsumtionen sjönk under perioden 2019–2023. Den oregistrerade mängden på 1,20 liter under 2023 var knappt 35 % lägre än under 2019 då den låg på 1,84 liter.

Den oregistrerade *andelen* av konsumtionen var 13,9 % under 2023. Det var 6,6 procentenheter lägre än under 2019 då andelen låg på 20,5 %.

I tabell 5 redovisas varje delmängds *andel* av den totala anskaffningen under perioden 2014–2023.

Tabell 5. De olika delmängdernas andelar av den totala alkoholansskaffningen i *procent*, baserat på liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, under perioden 2014–2023, samt förändringar i *procentenheter* under perioderna 2014–2019a, 2019b–2023 och 2022–2023.

Delmängd	2014	2015	2016	2017	2018	2019a	Förändring i procentenheter							
							2019b	2020	2021	2022	2023	2014–2019a	2019b–2023	2022–2023
Registrerat	77,6	78,0	79,4	78,4	81,6	82,5	79,5	88,1	87,6	85,2	86,1	4,8	6,6	0,9
Systembolaget	61,9	62,4	63,4	63,2	65,7	67,2	64,8	76,4	74,9	69,8	70,5	5,4	5,7	0,7
Restauranger	10,5	10,5	10,8	10,2	11,0	10,4	10,0	6,9	8,1	11,1	11,6	-0,1	1,5	0,5
Folköl	5,3	5,2	5,2	4,9	4,9	4,8	4,7	4,8	4,6	4,3	4,0	-0,4	-0,6	-0,2
Oregistrerat	22,4	22,0	20,6	21,6	18,4	17,5	20,5	11,9	12,4	14,8	13,9	-4,8	-6,6	-0,9
Resandeförsel	14,0	13,4	12,5	13,6	10,3	11,2	11,6	4,7	4,3	7,9	7,2	-2,8	-4,4	-0,7
Hemtillverkning	1,9	2,0	1,8	2,1	2,4	1,9	2,0	1,8	2,5	2,7	2,7	0,0	0,7	0,0
Köp av smugglat	5,0	5,5	5,0	4,6	4,5	3,2	5,7	3,4	3,6	2,0	2,1	-1,8	-3,6	0,1
Internet	1,4	1,1	1,3	1,3	1,2	1,2	1,2	2,0	2,0	2,2	1,9	-0,2	0,6	-0,3
Totalt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100			

Källor: Monitormätningarna, Systembolaget, Folkhälsomyndigheten och Sveriges Bryggerier. På grund av avrundning är summan av delmängderna inte alltid identisk med totalsumman.

Försäljning på Systembolaget

År 2023 jämfört med 2022

När det gäller den totala anskaffningen dominerar Systembolaget bland de olika källorna. Under 2023 uppgick försäljningen till 6,09 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. Det är en minskning med 1,8 % jämfört med 2022. Systembolagets *andel* av den totala konsumtionen ökade däremot från 69,8 % under 2022 till 70,5 % år 2023, se tabellerna 4 och 5.

År 2023 jämfört med 2019

Systembolagets försäljning ökade kraftigt under perioden 2019–2023, trots minskningen under 2023. Försäljning på 6,09 liter under 2023 var 4,6 % mer än under 2019 då den var 5,82 liter. Systembolagets *andel* av den totala kon-

sumtionen var 70,5 % under 2023. Det var 5,7 procentenheter högre jämfört med 2019 då denna *andel* uppgick till 64,8 %

Försäljning på restauranger

År 2023 jämfört med 2022

Försäljningen på restauranger var under 2023 den näst största anskaffningskällan av de som mäts inom ramen för Monitormätningarna. Försäljningen där uppgick under 2023 till 1,00 liter per invånare 15 år och äldre. Det är en ökning med 1,5 % jämfört med 2022. Restaurangernas *andel* av den totala konsumtionen uppgick under 2023 till 11,6 %, vilket är en ökning med 0,5 procentenheter jämfört med året innan.

År 2023 jämfört med 2019

Försäljningen på restauranger var 11,0 % större under 2023 jämfört med 2019 då den uppgick till 0,90 liter ren alkohol. Restaurangernas *andel* på 11,6 % av den totala konsumtionen under 2023 var 1,5 procentenheter större jämfört med 2019.

Resandeförsel

År 2023 jämfört med 2022

Resandeförseln utgjorde under 2023 den tredje största anskaffningskällan. Införseln var 0,62 liter under 2023, vilket är en minskning med 11,2 % jämfört med 2022. Detta innebar att resandeförselns *andel* av konsumtionen minskade från 7,9 % under 2022 till 7,2 % under 2023. Det är en minskning med 0,7 procentenheter.

År 2023 jämfört med 2019

Resandeförseln minskade under perioden 2019–2023. Den var drygt 40 % lägre under 2023 jämfört med 2019. Införselns *andel* av totalkonsumtionen sjönk från 11,6 % under 2019 till 7,2 % under 2023, vilket är en minskning med 4,4 procentenheter.

Folkölsförsäljning

År 2023 jämfört med 2022

På fjärde plats av anskaffningskällorna återfinns försäljningen av folköl. Den uppgick till 0,35 liter under 2023, vilket är en minskning med 7,9 % jämfört med 2022. Folkölens *andel* av totalkonsumtionen var 4,0 % under 2023, vilket ska jämföras med 4,3 % under 2022.

Folkölet är uppdelat i två kategorier med olika alkoholhalt. Den ena kategorin har en halt på maximalt 3,5 % och den andra innehåller öl med maximalt 2,8 % alkohol. Folkölet med den högre halten stod för 74 % av de sålda folkölsvolym-

merna under 2023. Övriga 26 % utgjordes av folköl med en alkoholhalt på 2,8 %. (Uppgifterna har erhållits från Sveriges Bryggerier.)

År 2023 jämfört med 2019

Försäljningen av folköl minskade under perioden 2019–2023, vilket är en fortsättning på en långsiktig trend. Försäljningen uppgick till 0,35 liter under 2023. Det var 16,7 % lägre än under 2019. Även folkölets *andel* av alkoholkonsumtionen sjönk, från 4,7 % under 2019 till 4,0 % år 2023.

Hemtillverkning

År 2023 jämfört med 2022

Hemtillverkning var under 2023 den femte största delmängden av de sju som ingår i Monitormätningarna. Denna tillverkning, inklusive hembränning av sprit, uppgick till 2,7 % av den totala konsumtionen under 2023. Det är samma *andel* som under 2022.

År 2023 jämfört med 2019

Totalt sett ökade hemtillverkningen under perioden 2019–2023, från 0,18 liter till 0,23 liter. Det innebär att hemtillverkningens *andel* av konsumtionen ökade från 2,0 % till 2,7 % under perioden.

Köp av smugglade alkoholdrycker

År 2023 jämfört med 2022

Köp av smugglade alkoholdrycker uppgick till 0,19 liter under 2023. Det var en ökning med 2,8 % jämfört med 2022. *Andelen* av den totala konsumtionen uppgick till 2,1 %, vilket är en ökning jämfört med året innan då denna andel var 2,0 %.

År 2023 jämfört med 2019

Köp av smugglad alkohol minskade kraftigt under perioden 2019–2023. Under 2023 var dessa köp ungefär 64 % lägre jämfört med 2019. *Andelen* av totalkonsumtionen sjönk från 5,7 % till 2,1 %. Det är en minskning med 3,6 procentenheter.

Internet

År 2023 jämfört med 2022

Den minsta kategorin som mäts i Monitormätningarna är internethandeln. Den uppgick till 1,9 % av totalkonsumtionen under 2023, vilket är en minskning jämfört med 2022 då andelen var 2,2 %. (I denna internethandel ingår inte Systembolagets onlineförsäljning.)

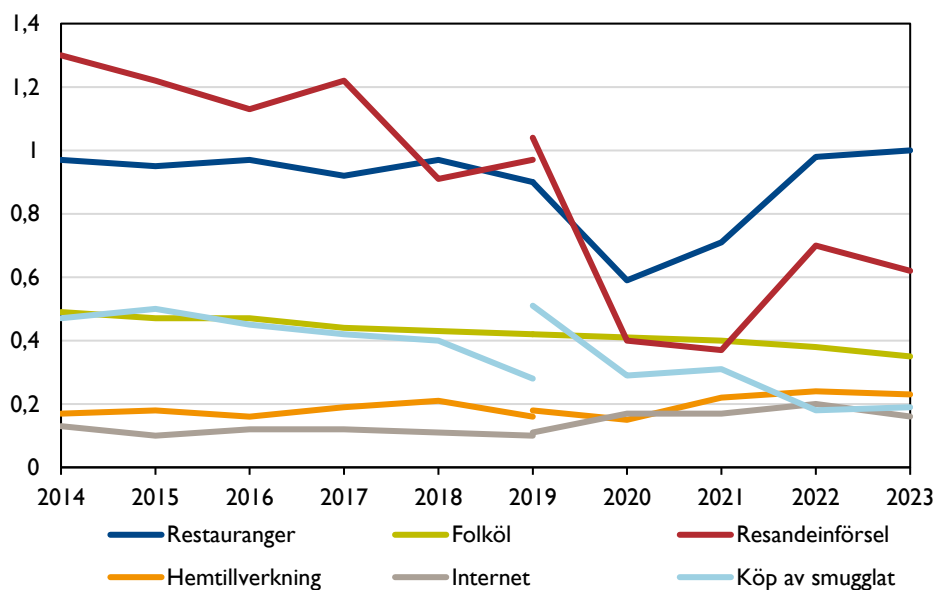
År 2023 jämfört med 2019

Internethandeln ökade dock under perioden 2019–2023. Dess *andel* av den totala konsumtionen ökade från 1,2 % under 2019 till 1,9 % under 2023. Det är en ökning med 0,6 procentenheter.

Sex av de sju olika anskaffningskällornas utveckling under perioden 2014–2023

I figur 1 redovisas utvecklingen för sex av de sju anskaffningskällorna. Eftersom Systembolagets andel av den totala konsumtionen är så pass stor visas inte den försäljningen i figuren, så att utvecklingen av övriga källor ska framgå tydligare.

Effekterna av pandemin på flera av de olika delmängderna och den påföljande återhämtningen under 2022 framgår tydligt, speciellt för restaurangförsäljningen och resandeförseln. Resandeförseln minskade dock under 2023 samtidigt som restaurangkonsumtionen ökade något. Köp av smugglad alkohol minskade under pandemin och fortsatte att minska även under 2022 men har stabiliserats under 2023. Hemtillverkning och köp via internet ökade under pandemin och denna ökning fortsatte under 2022, men internethandeln sjönk 2023 samtidigt som hemtillverkningen låg kvar på samma nivå.

Figur 1. Sex av de sju olika anskaffningskällornas utveckling under perioden 2014–2023, i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. (Systembolagets utveckling visas inte i denna figur, se tabell 4.)

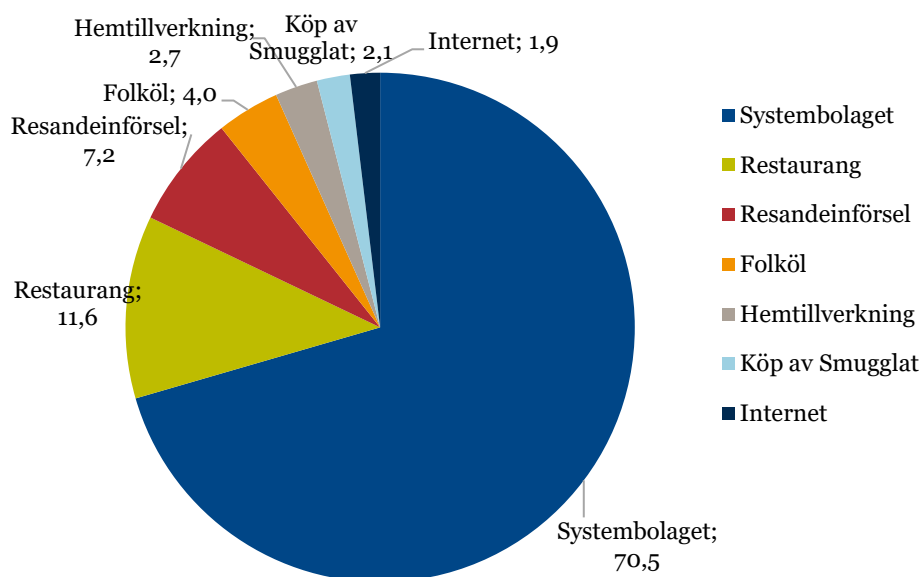

Sett över hela tidsperioden 2014–2023 har resandeförseln, försäljningen av folköl och köp av smugglad alkohol minskat. Hemtillverkning och köp via internet har däremot ökat, men från låga nivåer. Effekterna av metodförändringen 2019/2020 är tydligast för köp av smugglad alkohol.

Anskaffningens olika delmängder under 2023

I figur 2 redovisas den totala alkoholkonsumtionen uppdelad på de sju olika anskaffningskällorna i procent under 2023 (inklusive Systembolaget), se även tabell 5.

Systembolaget står för den största andelen med 70,5 %. Därefter följer försäljning på restauranger med 11,6 % följt av resandeförseln med 7,2 %. Försäljningen av folköl uppgick till 4,0 %, hemtillverkning 2,7 %, internethandel, (exklusive Systembolagets onlineförsäljning) 1,9 % samt köp av smugglad alkohol 2,1 %.

Figur 2. Den totala alkoholkonsumtionen i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, fördelad på de olika ursprungskällorna i procent, 2023.

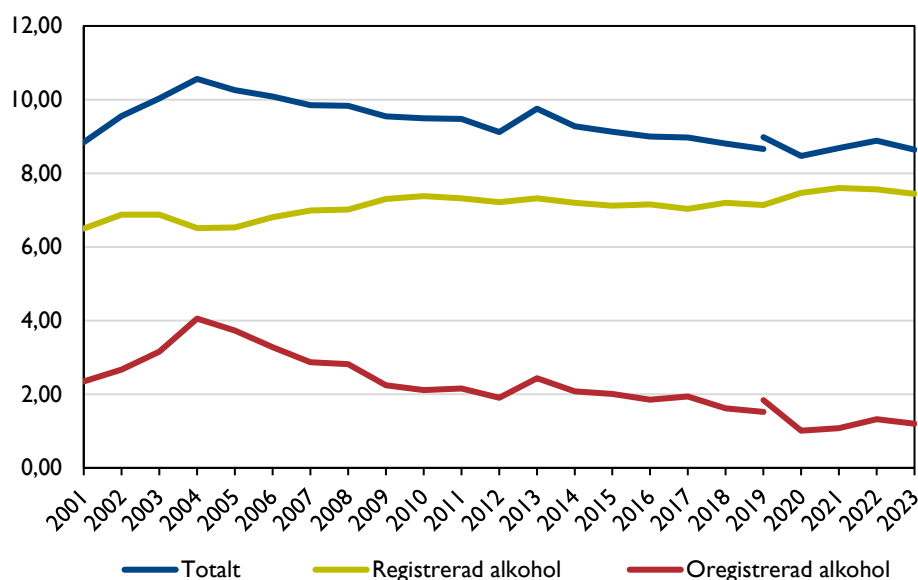
Registrerad, oregistrerad och total anskaffning under perioden 2001–2023

I figur 3 redovisas den totala anskaffningen uppdelad på registrerad och oregistrerad konsumtion under hela Monitorperioden 2001–2023. För år 2019 är effekterna av metodförändringarna tydliga med två värden för oregistrerad konsumtion samt totalen. Dessa metodförändringar innebar en ökad skattning av totalkonsumtionen med 3,7 % för år 2019 (Trolldal & Åström, 2021). Pandemi-effekten under åren 2020 och 2021 framgår också.

I början av 00-talet ökade den oregistrerade anskaffningen markant, vilket påverkade den totala konsumtionen. Detta skedde samtidigt som de införselkvoter som tidigare begränsat resandeförseln för privat bruk, successivt avskaffades.

Efter detta minskade den oregistrerade anskaffningen stadigt fram till omkring 2012. Under 2013 skedde dock en tillfällig ökning, sannolikt till följd av den starka svenska kronan gentemot euron vid den tiden. Därefter fortsatte den oregistrerade anskaffningen att minska, särskilt under pandemin. Efter pandemin har en viss återhämtning skett. År 2023 låg dock nivån fortfarande lägre än före pandemin.

Den registrerade anskaffningen minskade under 2004 men ökade under de följande åren. Sedan 2009 har den registrerade försäljningen varit relativt stabil, med undantag för ökningen under pandemiåren 2020 och 2021. Efter pandemin har en viss nedgång skett, men nivåerna har inte återgått till de nivåer som rådde före pandemin.

Figur 3. Total samt registrerad och oregistrerad alkoholanskaffning, i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, 2001–2023.

De olika anskaffningskällornas andelar av respektive dryck

Inledning

I tabell 6 redovisas de olika källornas andelar av respektive dryck, i antal liter 100 % alkohol per person 15 år och äldre, under perioden 2014–2023. (I bilaga 2, tabell 20, finns motsvarande uppgifter för hela perioden 2001–2023.) I tabell 6 redovisas även de olika källornas andelar av respektive dryck i procent under 2023.

Tabell 6. Den totala alkoholanskaffningen uppdelad på dryck och anskaffningskälla, i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre under perioden 2014–2023, samt respektive *andel* år 2023.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019a	2019b	2020	2021	2022	2023	Andel 2023
Vin, totalt	3,89	3,74	3,76	3,76	3,76	3,71	3,80	3,82	3,86	3,88	3,77	100%
Systembolaget	3,16	3,13	3,12	3,08	3,10	3,09	3,09	3,35	3,30	3,15	3,08	81,6%
Restaurang	0,30	0,27	0,28	0,28	0,28	0,25	0,25	0,17	0,21	0,29	0,30	7,9%
Resandeförsel	0,26	0,22	0,22	0,26	0,20	0,22	0,29	0,12	0,08	0,20	0,16	4,3%
Hemtillverkning	0,09	0,06	0,06	0,05	0,09	0,06	0,07	0,06	0,09	0,10	0,10	2,7%
Internet	0,07	0,06	0,07	0,07	0,05	0,06	0,07	0,10	0,12	0,11	0,08	2,0%
Köp av smugglat	0,01	0,01	0,02	0,02	0,03	0,02	0,04	0,02	0,06	0,03	0,05	1,4%
Starköl, totalt	2,76	2,75	2,77	2,79	2,81	2,76	2,92	2,63	2,70	2,82	2,73	100%
Systembolaget	1,61	1,60	1,62	1,61	1,69	1,70	1,70	1,91	1,93	1,84	1,83	66,8%
Restaurang	0,54	0,55	0,56	0,51	0,56	0,54	0,54	0,36	0,41	0,53	0,57	20,8%
Resandeförsel	0,27	0,24	0,25	0,32	0,24	0,28	0,27	0,11	0,13	0,24	0,18	6,6%
Köp av smugglat	0,28	0,27	0,28	0,25	0,23	0,16	0,32	0,16	0,12	0,10	0,08	2,9%
Hemtillverkning	0,03	0,08	0,06	0,09	0,07	0,07	0,08	0,06	0,08	0,07	0,05	2,0%
Internet	0,03	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,03	0,03	0,02	0,9%
Sprit, totalt	2,01	2,02	1,87	1,83	1,65	1,60	1,67	1,44	1,54	1,61	1,59	100%
Systembolaget	0,85	0,87	0,87	0,86	0,87	0,90	0,90	1,07	1,12	1,06	1,02	64,2%
Resandeförsel	0,76	0,73	0,64	0,62	0,45	0,45	0,47	0,16	0,15	0,24	0,26	16,2%
Restaurang	0,13	0,13	0,14	0,13	0,13	0,11	0,11	0,06	0,09	0,16	0,13	8,4%
Hemtillverkning	0,05	0,05	0,04	0,05	0,04	0,03	0,03	0,03	0,05	0,06	0,07	4,7%
Internet	0,03	0,03	0,04	0,04	0,04	0,02	0,02	0,04	0,02	0,05	0,05	3,4%
Köp av smugglat	0,17	0,21	0,14	0,13	0,12	0,09	0,14	0,08	0,11	0,03	0,05	3,1%
Cider, totalt	0,13	0,14	0,13	0,15	0,15	0,17	0,17	0,17	0,18	0,19	0,19	100%
Systembolaget	0,11	0,11	0,11	0,12	0,13	0,13	0,13	0,14	0,15	0,16	0,16	84,4%
Resandeförsel	0,01	0,03	0,01	0,02	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,01	0,02	10,4%
Internet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,01	0,00	0,00	0,01	0,01	4,5%
Köp av smugglat	0,01	0,01	0,01	0,02	0,01	0,01	0,01	0,02	0,01	0,02	0,00	0,8%
Folköl	0,49	0,47	0,47	0,44	0,43	0,42	0,42	0,41	0,40	0,38	0,35	100%
Totalt	9,27	9,13	9,00	8,97	8,81	8,66	8,98	8,47	8,68	8,88	8,64	100%

Källor: Monitormätningarna, Systembolaget, Folkhälsomyndigheten och Sveriges Bryggerier.
På grund av avrundning är summan av delmängderna inte alltid densamma som totalsumman.

Under 2023 stod Systembolaget för den största andelen av de mängder som anskaffades för samtliga drycker, med undantag för folköl. Systembolagets andel var störst för vin med 81,6 %, följt av starköl med 66,8 % och sprit med 64,2 %. Försäljning på restauranger svarade för den näst största andelen av starköls- och vinanskaffningen. Däremot stod resandeförseln för den näst största andelen för spritanskaffningen.

Vin

För vinkonsumtionens del stod alltså Systembolaget för 81,6 %, följt av restaurangförsäljningen med 7,9 % och resandeförseln med 4,3 %. Därefter följde hemtillverkning (2,7 %), internet (2,0 %) och köp av smuglat vin (1,4 %), se tabell 6.

Starköl

Vad gäller starköl var Systembolagets andel 66,8 %, följt av restaurangförsäljningen med 20,8 %. Därefter följde resandeförsel (6,6 %), köp av smuglat starköl (2,9 %), hemtillverkning (2,0 %) och internet (0,9 %).

Sprit

Systembolaget stod för 64,2 % av den totala spritanskaffningen. Resandeförselns andel uppgick till 16,2 % och försäljning på restauranger till 8,4 %. Därefter följde hemtillverkning (4,7 %), internet (3,4 %) och köp av smuglat sprit (3,1 %).

Cider

Systembolaget stod för 84,4 % av cideranskaffningen följt av resandeförsel med 10,4 %. Därefter följde köp via internet med 4,5 % och köp av smuglat med 0,8.

Eventuell hemtillverkning av cider mäts inte inom ramen för Monitormätningarna. Försäljningen av cider på restauranger särredovisas inte i den officiella restaurangstatistiken, se bilaga 1.

Dryckernas andelar av respektive anskaffningskälla

I tabell 7 redovisas de olika dryckernas andelar av respektive källa, i antal liter 100 % alkohol per person 15 år och äldre mellan åren 2014 och 2023. (I bilaga 2, tabell 21, finns motsvarande uppgifter för hela perioden 2001–2023.) I tabell 7 redovisas även de olika dryckernas andelar av de olika källorna under 2023 i procent.

Systembolaget

Vin och starköl dominerar Systembolagets försäljning. Under 2023 stod vin för 50,6 % av försäljningen och starköl för 30,0 %. Försäljningen av sprit var 16,8 % och cider stod för den lägsta andelen med 2,6 % under året.

Restaurangförsäljning

På restauranger såldes mest starköl, följt av vin. Andelarna var 56,8 % respektive 29,8 % av den totala restaurangkonsumtionen under 2023. Andelen spritdrycker uppgick till 13,3 %. Som nämnts tidigare särredovisas inte cider och blanddrycker i den officiella restaurangstatistiken utan ingår i respektive huvudkategori (sprit, vin eller starköl), se bilaga 1.

Tabell 7. Den totala alkoholanskaffningen, uppdelad på anskaffningskälla och dryck, i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre under perioden 2014–2023, samt respektive andel år 2023.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019a	2019b	2020	2021	2022	2023	Andel 2023
Systembolaget	5,74	5,70	5,71	5,67	5,79	5,82	5,82	6,47	6,50	6,20	6,09	100%
Vin	3,16	3,13	3,12	3,08	3,10	3,09	3,09	3,35	3,30	3,15	3,08	50,6%
Starköl	1,61	1,60	1,62	1,61	1,69	1,70	1,70	1,91	1,93	1,84	1,83	30,0%
Sprit	0,85	0,87	0,87	0,86	0,87	0,90	0,90	1,07	1,12	1,06	1,02	16,8%
Cider	0,11	0,11	0,11	0,12	0,13	0,13	0,13	0,14	0,15	0,16	0,16	2,6%
Restaurang	0,97	0,95	0,97	0,92	0,97	0,90	0,90	0,59	0,71	0,98	1,00	100%
Starköl	0,54	0,55	0,56	0,51	0,56	0,54	0,54	0,36	0,41	0,53	0,57	56,8%
Vin	0,30	0,27	0,28	0,28	0,28	0,25	0,25	0,17	0,21	0,29	0,30	29,8%
Sprit	0,13	0,13	0,14	0,13	0,13	0,11	0,11	0,06	0,09	0,16	0,13	13,3%
Livsmedelsbutik	0,49	0,47	0,47	0,44	0,43	0,42	0,42	0,41	0,40	0,38	0,35	100%
Resandeinförsel	1,30	1,22	1,13	1,22	0,91	0,97	1,04	0,40	0,37	0,70	0,62	100%
Sprit	0,76	0,73	0,64	0,62	0,45	0,45	0,47	0,16	0,15	0,24	0,26	41,5%
Starköl	0,27	0,24	0,25	0,32	0,24	0,28	0,27	0,11	0,13	0,24	0,18	29,1%
Vin	0,26	0,22	0,22	0,26	0,20	0,22	0,29	0,12	0,08	0,20	0,16	26,3%
Cider	0,01	0,03	0,01	0,02	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,01	0,02	3,2%
Hemtillverkning	0,17	0,18	0,16	0,19	0,21	0,16	0,18	0,15	0,22	0,24	0,23	100%
Vin	0,09	0,06	0,06	0,05	0,09	0,06	0,07	0,06	0,09	0,10	0,10	44,4%
Sprit	0,05	0,05	0,04	0,05	0,04	0,03	0,03	0,03	0,05	0,06	0,07	32,4%
Starköl	0,03	0,08	0,06	0,09	0,07	0,07	0,08	0,06	0,08	0,07	0,05	23,2%
Köp av smugglat	0,47	0,50	0,45	0,42	0,40	0,28	0,51	0,29	0,31	0,18	0,19	100%
Starköl	0,28	0,27	0,28	0,25	0,23	0,16	0,32	0,16	0,12	0,10	0,08	43,4%
Vin	0,01	0,01	0,02	0,02	0,03	0,02	0,04	0,02	0,06	0,03	0,05	29,0%
Sprit	0,17	0,21	0,14	0,13	0,12	0,09	0,14	0,08	0,11	0,03	0,05	26,8%
Cider	0,01	0,01	0,01	0,02	0,01	0,01	0,01	0,02	0,01	0,02	0,00	0,8%
Internet	0,13	0,10	0,12	0,12	0,11	0,10	0,11	0,17	0,17	0,20	0,16	100%
Vin	0,07	0,06	0,07	0,07	0,05	0,06	0,07	0,10	0,12	0,11	0,08	47,3%
Sprit	0,03	0,03	0,04	0,04	0,04	0,02	0,02	0,04	0,02	0,05	0,05	33,0%
Starköl	0,03	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,03	0,03	0,02	14,4%
Cider	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,01	0,00	0,00	0,01	0,01	5,3%
Totalt	9,27	9,13	9,00	8,97	8,81	8,66	8,98	8,47	8,68	8,88	8,64	100%

Källor: Monitormätningarna, Systembolaget, Folkhälsomyndigheten och Sveriges Bryggerier.
På grund av avrundning är summan av delmängderna inte alltid densamma som totalsumman.

Folkölsförsäljningen

I de redovisade uppgifterna om försäljning av folköl ingår även den försäljning som sker på restauranger och på andra serveringsställen. Den delen uppgick till knappt 1 % av den totala folkölsförsäljningen.

Resandeförsel

Sprit var den drycker som svenskarna förde med sig mest av i samband med resor tillbaka till Sverige från andra länder under 2023. Andelen sprit var 41,5 % följt av starköl med 29,1 %, vin 26,3 % och cider 3,2 %.

Hemtillverkning

Av den totala hemtillverkningen stod vin för 44,4%, sprit för 32,4 % och starköl för 23,2 %.

Köp av smugglad alkohol

Starköl var störst i kategorin Köp av smugglad alkohol. Starkölets stod för 43,4 % av dessa köp. Vin och sprit stod för 29,0 % respektive 26,8 % av köpen och cider stod för 0,8 %.

Internethandeln

När det gäller internethandeln stod vin för den största andelen med 47,3 %, följt av sprit med 33,0 %, starköl 14,4 % och cider 5,3 %.

Registrerad och oregistrerad anskaffning av respektive dryck

Inledning

I detta avsnitt redovisas hur stor mängd och hur stor andel av respektive dryck som varit registrerad respektive oregistrerad. I tabellerna 8 och 9 redovisas dessa uppgifter för perioden 2014–2023. I figurerna 4–6, samt i tabellerna 22 och 23 i tabellbilagan, presenteras dessa uppgifter för hela perioden 2001–2023.

Tabell 8. Registrerad, oregistrerad och total anskaffning per dryck, i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, under perioden 2014–2023, samt förändringar i procent under perioderna 2014–2019a, 2019b–2023 och 2021–2023.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019a	Förändring							
							2019b	2020	2021	2022	2023	2014–2019a	2019b–2023	2021–2023
Totalt	9,27	9,13	9,00	8,97	8,81	8,66	8,98	8,47	8,68	8,88	8,64	-6,6%	-3,8%	-2,7%
Reg.	7,20	7,12	7,15	7,03	7,20	7,14	7,14	7,47	7,60	7,56	7,44	-0,8%	4,1%	-1,7%
Oreg.	2,08	2,01	1,85	1,94	1,62	1,52	1,84	1,01	1,08	1,32	1,20	-26,9%	-34,8%	-8,8%
Vin	3,89	3,74	3,76	3,76	3,76	3,71	3,80	3,82	3,86	3,88	3,77	-4,6%	-0,7%	-2,8%
Reg.	3,46	3,40	3,39	3,36	3,38	3,34	3,34	3,51	3,51	3,44	3,38	-3,6%	1,2%	-1,7%
Oreg.	0,43	0,35	0,37	0,41	0,38	0,37	0,46	0,31	0,35	0,44	0,40	-13,3%	-14,6%	-10,8%
Starköl	2,76	2,75	2,77	2,79	2,81	2,76	2,92	2,63	2,70	2,82	2,73	0,2%	-6,3%	-3,1%
Reg.	2,15	2,15	2,18	2,13	2,25	2,24	2,24	2,27	2,33	2,37	2,39	4,2%	6,8%	0,9%
Oreg.	0,61	0,60	0,60	0,66	0,56	0,52	0,67	0,36	0,37	0,45	0,34	-14,1%	-49,9%	-24,4%
Sprit	2,01	2,02	1,87	1,83	1,65	1,60	1,67	1,44	1,54	1,61	1,59	-20,2%	-5,0%	-1,1%
Reg.	0,99	1,00	1,00	0,99	1,00	1,01	1,01	1,13	1,21	1,22	1,15	2,3%	14,4%	-5,0%
Oreg.	1,02	1,02	0,87	0,84	0,66	0,60	0,67	0,31	0,33	0,39	0,44	-41,9%	-34,6%	11,0%
Cider	0,13	0,14	0,13	0,15	0,15	0,17	0,17	0,17	0,18	0,19	0,19	27,7%	12,3%	1,3%
Reg.	0,11	0,11	0,11	0,12	0,13	0,13	0,13	0,14	0,15	0,16	0,16	19,7%	20,1%	2,8%
Oreg.	0,02	0,04	0,02	0,03	0,02	0,03	0,04	0,03	0,03	0,03	0,03	74,3%	-16,7%	-6,1%
Folköl	0,49	0,47	0,47	0,44	0,43	0,42	0,42	0,41	0,40	0,38	0,35	-14,4%	-16,7%	-7,9%

Tabell 9. Registrerade och oregistrerade andelar av respektive dryck under perioden 2014–2023, samt förändringar i procentenheter under perioderna 2014–2019a, 2019b–2023 och 2022–2023.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019a	Förändring i procentenheter							
							2019b	2020	2021	2022	2023	2014–2019a	2019b–2023	2022–2023
Totalt														
Registrerat	77,6	78,0	79,4	78,4	81,6	82,5	79,5	88,1	87,6	85,2	86,1	+4,8	+6,6	+0,9
Oreg.	22,4	22,0	20,6	21,6	18,4	17,5	20,5	11,9	12,4	14,8	13,9	-4,8	-6,6	-0,9
Vin														
Registrerat	89,1	90,7	90,2	89,2	89,8	90,1	87,8	92,0	90,9	88,6	89,5	+1,0	+1,7	+0,9
Oreg.	10,9	9,3	9,8	10,8	10,2	9,9	12,2	8,0	9,1	11,4	10,5	-1,0	-1,7	-0,9
Starköl														
Registrerat	78,0	78,2	78,5	76,3	80,2	81,2	76,9	86,3	86,5	84,2	87,6	+3,1	+10,8	+3,5
Oreg.	22,0	21,8	21,5	23,7	19,8	18,8	23,1	13,7	13,5	15,8	12,4	-3,1	-10,8	-3,5
Sprit														
Registrerat	49,1	49,4	53,6	54,0	60,2	62,9	60,3	78,5	78,4	75,6	72,6	+13,8	+12,4	-3,0
Oreg.	50,9	50,6	46,4	46,0	39,8	37,1	39,7	21,5	21,6	24,4	27,4	-13,8	-12,4	+3,0
Cider														
Registrerat	85,4	74,2	84,2	77,9	85,6	80,1	78,9	82,3	83,6	83,1	84,4	-5,3	+5,4	+1,2
Oreg.	14,6	25,8	15,8	22,1	14,4	19,9	21,1	17,7	16,4	16,9	15,6	+5,3	-5,4	-1,2

Källor: Monitormätningarna, Systembolaget, Folkhälsomyndigheten och Sveriges Bryggerier. På grund av avrundning är summan av delmängderna inte alltid densamma som totalsumman.

Vin

År 2023 jämfört med 2022

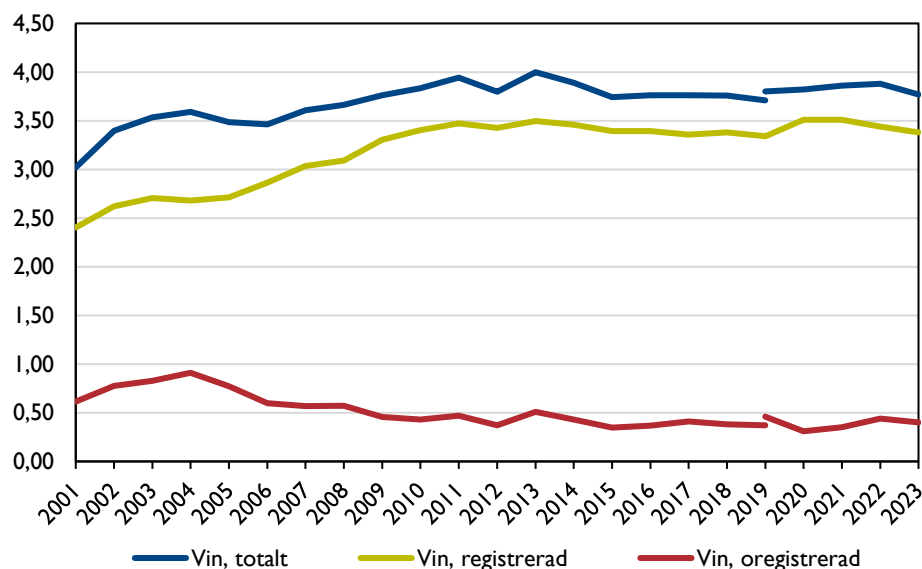
Den totala anskaffningen av vin uppgick under 2023 till 3,77 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. Det är lägre jämfört med 2022, då den uppgick till 3,88 liter. Under 2023 uppgick den registrerade delen till 3,38 liter, vilket ska jämföras med 3,44 liter under 2022. Den oregistrerade delen var under 2023 0,40 liter, en minskning jämfört med 2022 då den var 0,44 liter, se tabell 8.

Den registrerade *andelen* av vinkonsumtionen uppgick under 2023 till 89,5 %. Jämfört med 2022 är det en viss ökning. Under 2023 uppgick den oregistrerade andelen till 10,5 %, se tabell 9 och figur 4.

År 2023 jämfört med 2019

Den totala vinkonsumtionen var något lägre under 2023 jämfört med 2019. Den låg på 3,77 liter under 2023 och på 3,80 liter år 2019. Den registrerade mängden ökade med 1,2 %, samtidigt som den oregistrerade mängden minskade med 14,6 %.

Den registrerade *andelen* ökade med 1,7 procentenheter samtidigt som den oregistrerade andelen var i motsvarande grad lägre under 2023 jämfört med 2019.

Figur 4. Vinansaffning (inklusive starkvin), totalt samt registrerade och oregistrerade delar, i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, 2001–2023.

Starköl

År 2023 jämfört med 2022

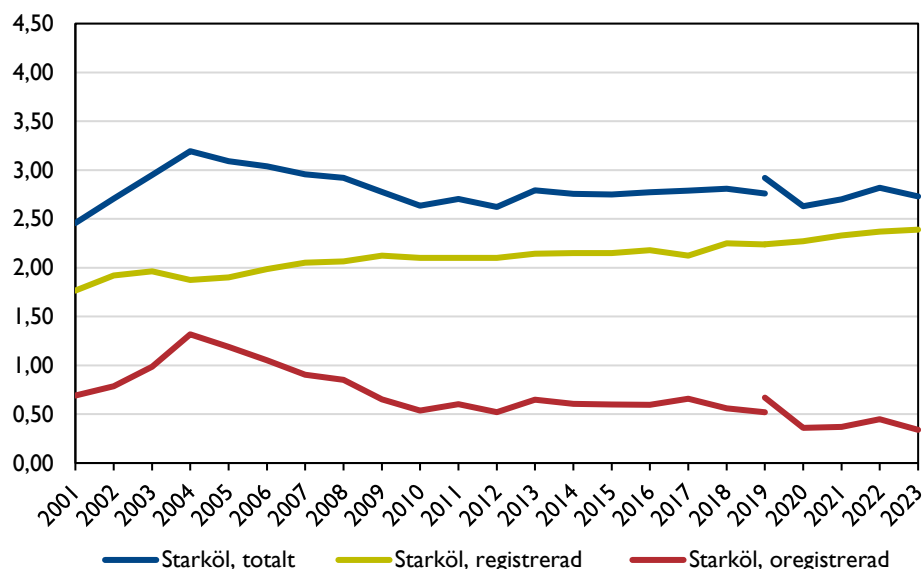
Konsumtionen av starköl uppgick under 2023 till 2,73 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. Det är en minskning med 3,1 % jämfört med 2022. Den registrerade delen uppgick under 2023 till 2,39 liter, vilket är en viss ökning jämfört med året innan. Den oregistrerade mängden var 0,34 liter, vilket är en minskning med 24,4 %, se tabell 8 och figur 5.

Den registrerade *andelen* av starkölskonsumtionen uppgick under 2023 till 87,6 %, vilket är en ökning med 3,5 procentenheter jämfört med 2022. Den oregistrerade andelen var 12,4 % under 2023, en minskning med 3,5 enheter.

År 2023 jämfört med 2019

Den totala starkölskonsumtionen minskade under perioden 2019–2023. Konsumtionen under 2023 var 6,3 % lägre jämfört med 2019. Den registrerade delen ökade dock med 6,8 % samtidigt som den oregistrerade delen minskade med knappt 50 %.

Den registrerade *andelen* av starkölskonsumtionen ökade med 10,8 procentenheter samtidigt som den oregistrerade andelen minskade med lika mycket, se tabell 9.

Figur 5. Starkölsansaffning, totalt samt registrerade och oregistrerade delar, i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, 2001–2023.

Sprit

År 2023 jämfört med 2022

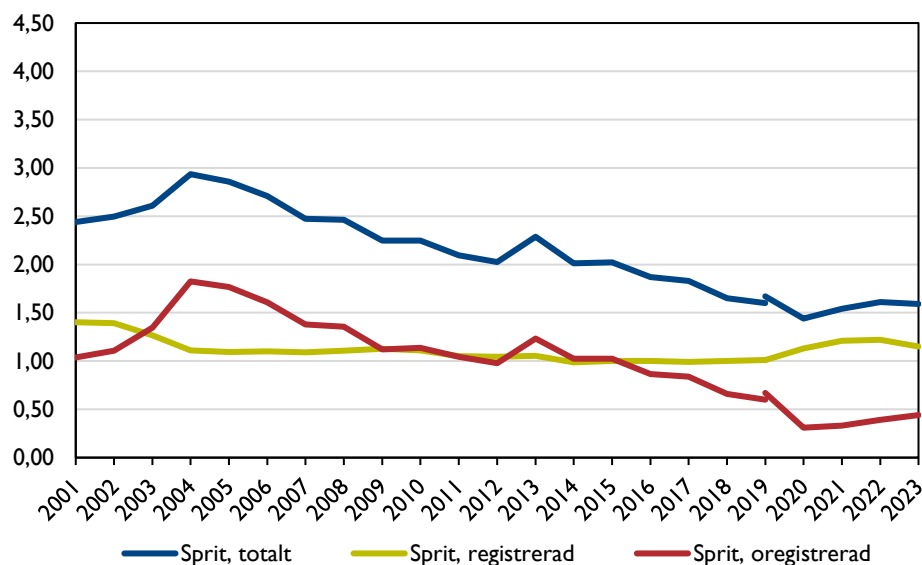
Den totala spritkonsumtionen uppgick till 1,59 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre under 2023. Det är något lägre jämfört med 2022. Den registrerade delen uppgick till 1,15 liter under 2023, vilket är minskning med 5,0 % jämfört med året före. Den oregistrerade delen uppgick till 0,44 liter, vilket är en ökning med 11 %, se tabell 8 och figur 6.

Den registrerade *andelen* av spritkonsumtionen uppgick under 2023 till 72,6 %, vilket är en minskning med 3,0 procentenheter jämfört med 2022. Under 2023 uppgick den oregistrerade andelen till 27,4 %.

År 2023 jämfört med 2019

Den totala spritkonsumtionen har minskat under perioden 2019–2023. Konsumtionen under 2023 var 5,0 % lägre jämfört med 2019, vilket är en fortsättning på en långsiktig trend, se figur 6. Den registrerade delen ökade dock med 14,4 % samtidigt som den oregistrerade delen minskade med 34,6 %.

Den registrerade *andelen* av spritkonsumtionen ökade från 60,3 % under 2019 till 72,6 % under 2023. Det är en ökning med 12,4 procentenheter. Den oregistrerade andelen minskade med lika mycket, se tabell 9.

Figur 6. Sritansaffning, totalt samt registrerade och oregistrerade delar, i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, 2001–2023.

Folköl och cider

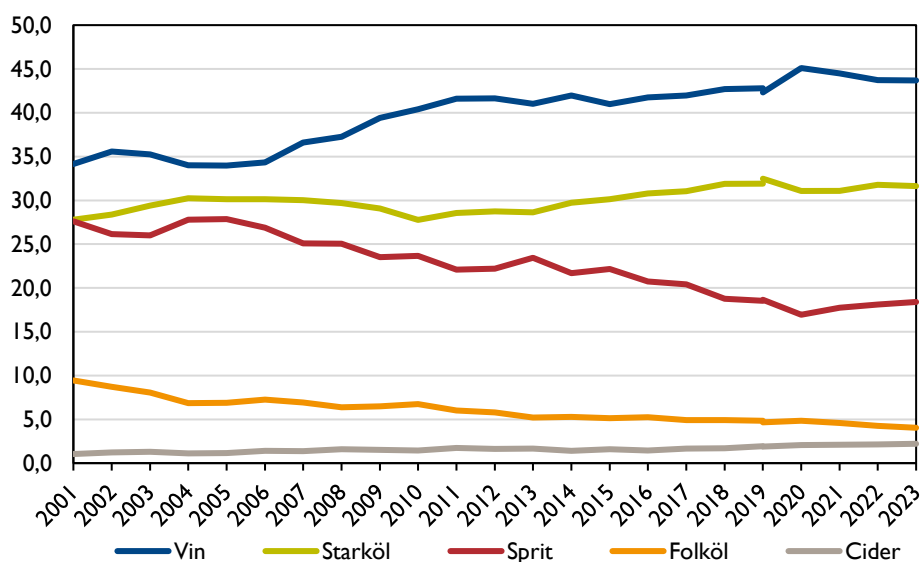
I tabellerna 8 och 9 redovisas även utvecklingen av folkölsförsäljningen och cideranskaaffningen som är de minskade dryckeskategorierna, se även tabellerna 22 och 23 i tabellbilagan. Folkölsförsäljningen uppgick under 2023 till 0,35 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. Det är en minskning med 7,9 % jämfört med 2022 och med 16,7 % jämfört med 2019.

Anskaffningen av cider uppgick under 2023 till 0,19 liter. Det är på samma nivå som under 2022, men en ökning med 12,3 % jämfört med 2019. (Cider och blanddrycker som sålts på restauranger ingår dock inte i dessa uppgifter, se bilaga 1.)

De olika dryckernas andelar av den totala anskaffningen

I figur 7 visas de olika dryckernas andelar av den totala anskaffningen under perioden 2001–2023. Se även tabell 27 i tabellbilagan. Vin är den dryck som svenskarna dricker mest av. Skillnaden, jämfört med övriga drycker, har ökat sedan 2001. Sett över hela tidsperioden har andelen vin ökat relativt kraftigt, samtidigt som andelen sprit har minskat. Även andelen folköl har minskat.

Under 2023 var andelen vin 43,7 %, vilket är på samma nivå som under 2022. Den dryck som svenskarna drack näst mest av är starköl, som hade en andel på 31,6 % under 2023, vilket är något lägre jämfört med 2022.

Figur 7. De olika dryckernas andelar av den totala anskaffningen, i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, 2001–2023.

För att studera hur den totala konsumtionen av öl har utvecklats under perioden har konsumtionen av starköl och folköl summerats, se tabell 27 i tabellbilagan. Summan av folköl och starköl uppgick under 2001 till 37,2 % av den totala alkoholkonsumtionen. Under 2023 var andelen däremot 35,7 %. Variationen under perioden har dock varit liten. Den minskade andelen öl beror utslutande på att andelen folköl har sjunkit. Andelen starköl har däremot stigit under perioden.

Typ av dryck och anskaffningskälla

I tabell 10 presenteras anskaffningen under tidsperioden 2014–2023 utifrån typ av dryck och dess källa, som till exempel kategorierna vin sålt på Systembolaget eller resandeförd starköl. Dessa kategorier är rangordnade efter sina respektive andelar av den totala anskaffningen 2023, se även figur 8. (I bilaga 2, tabell 24, finns motsvarande uppgifter för hela perioden 2001–2023.)

Även i den här tabellen är uppgifterna uppdelade för åren 2014–2019a enligt den gamla metodiken och enligt den nya för åren 2019b–2023. Dessutom redovisas förändringar i procentenheter under 2023 jämfört med 2022.

Tabell 10. Anskaffningen utifrån typ av dryck och dess källa, i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. Procentuella andelar av den totala anskaffningen under perioden 2014–2023 samt förändringar i procentenheter under åren 2014–2019a, 2019b–2023 och 2022–2023. Rangordnade efter fördelningen 2023.

Typ av dryck och anskaffningskälla							Förändring i procentenheter							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019a	2019b	2020	2021	2022	2023	2014–2019a	2019b–2023	2022–2023
1 Vin, Systembolaget	34,1	34,3	34,6	34,3	35,2	35,6	34,4	39,5	38,0	35,4	35,7	-1,3	1,3	0,2
2 Starköl, Systembolaget	17,3	17,5	18,0	18,0	19,2	19,7	19,0	22,6	22,2	20,7	21,1	-0,7	2,2	0,4
3 Sprit, Systembolaget	9,2	9,5	9,6	9,6	9,9	10,4	10,0	12,6	12,9	11,9	11,8	-0,4	1,8	-0,1
4 Starköl, restauranger	5,8	6,1	6,2	5,7	6,4	6,2	6,0	4,2	4,7	6,0	6,6	-0,2	0,6	0,6
5 Folköl	5,3	5,2	5,2	4,9	4,9	4,8	4,7	4,8	4,6	4,3	4,0	-0,2	-0,6	-0,2
6 Vin, restauranger	3,2	2,9	3,1	3,1	3,2	2,9	2,8	2,0	2,5	3,3	3,5	-0,1	0,7	0,2
7 Sprit, resandeförsel	8,2	8,0	7,1	6,9	5,2	5,2	5,2	1,9	1,7	2,8	3,0	0,0	-2,3	0,2
8 Starköl, resandeförsel	2,9	2,6	2,7	3,5	2,8	3,3	3,0	1,3	1,5	2,8	2,1	-0,3	-0,9	-0,7
9 Vin, resandeförsel	2,8	2,4	2,5	2,9	2,3	2,6	3,2	1,4	0,9	2,3	1,9	0,6	-1,3	-0,4
10 Cider, Systembolaget	1,2	1,2	1,2	1,3	1,5	1,5	1,5	1,7	1,8	1,8	1,9	-0,1	0,4	0,1
11 Sprit, restauranger	1,4	1,5	1,5	1,4	1,4	1,3	1,2	0,7	1,0	1,8	1,5	0,0	0,3	-0,2
12 Vin, hemtillverkning	0,9	0,6	0,7	0,6	1,1	0,7	0,7	0,7	1,0	1,2	1,2	0,0	0,4	0,0
13 Starköl, köpt smuglat	3,0	2,9	3,1	2,8	2,6	1,8	3,6	1,9	1,4	1,1	0,9	1,7	-2,6	-0,2
14 Vin, internet	0,8	0,6	0,7	0,7	0,6	0,7	0,8	1,2	1,4	1,2	0,9	0,0	0,1	-0,3
15 Sprit, hemtillverkat	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,5	0,7	0,9	0,0	0,5	0,2
16 Starköl, hemtillverkning	0,4	0,9	0,6	1,0	0,8	0,8	0,8	0,8	1,0	0,8	0,6	0,0	-0,2	-0,2
17 Vin, köpt smuglat	0,1	0,1	0,2	0,2	0,4	0,3	0,4	0,3	0,7	0,4	0,6	0,2	0,2	0,3
18 Sprit, internet	0,4	0,3	0,4	0,5	0,4	0,2	0,3	0,4	0,3	0,6	0,6	0,0	0,4	0,0
19 Sprit, köpt smuglat	1,9	2,3	1,6	1,5	1,4	1,0	1,5	1,0	1,3	0,3	0,6	0,6	-1,0	0,2

Källor: Monitormätningarna, Systembolaget, Folkhälsomyndigheten och Sveriges Bryggerier. Förändringarna är beräknade på estimat med två decimaler.

De delmängder som redovisas i tabellen har en andel som överstiger 0,5 % av den totala konsumtionen.

Drycker köpta på Systembolaget ligger högst i rangordningen. Den största kategorin var vin som köpts där. Under 2023 hade denna kategori en andel på 35,7 % av den totala konsumtionen. Det är en ökning med 0,2 procentenheter jämfört med 2022.

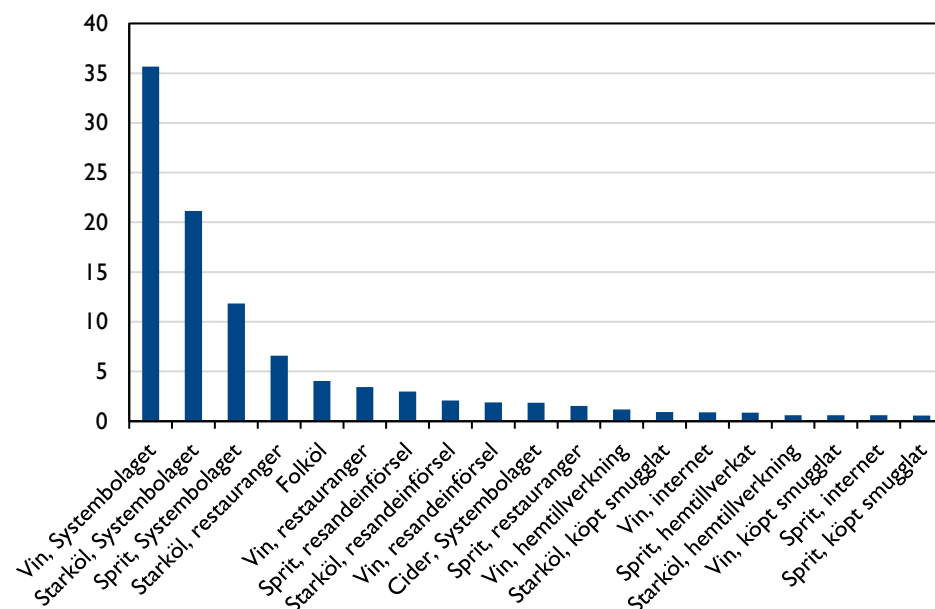
Den näst största kategorin var starköl köpt på Systembolaget med en andel på 21,1 % under 2023. Det är en ökning med 0,4 procentenheter jämfört med 2022.

På tredje plats återfinns sprit köpt på Systembolaget med en andel på 11,8 %, vilket är en viss minskning.

Den fjärde kategorin i storleksordning var försäljningen av starköl på restaurang med en andel på 6,6 %. Det är en ökning med 0,6 procentenheter jämfört med året innan.

På femte plats återfinns folkölsförsäljningen som uppgick till 4,0 %, vilket är en minskning med 0,2 enheter jämfört med 2022. Vin på restauranger hamnade på sjätte plats med en andel på 3,5 %, vilket är en ökning med 0,2 enheter jämfört med året före.

Därefter följer resandeförd sprit med 3,0 % och resandeförd starköl med 2,1 % under 2023. Övriga kategorier har en andel på mindre än 2 %, se tabell 10.

Figur 8. Anskaffningen utifrån typ av dryck och dess källa, i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. Procentuella andelar av den totala anskaffningen, rangordnade efter fördelningen 2023.

Utländska besökares köp i Sverige och svenskars konsumtion utomlands

Inledning

Syftet med Monitormätningarna är att beräkna den svenska befolkningens konsumtion på aggregerad, nationell nivå. Detta görs genom att summera den registrerade försäljningen i landet med de oregistrerade delmängderna, enligt den metodik som redovisas och används i den här rapporten. I den registrerade försäljningen i Sverige ingår emellertid även utländska besökares köp i landet. Det gäller för det första gränshandelsköp på Systembolaget, det vill säga inköp på Systembolaget som sedan förs tillbaka till hemlandet, framför allt till Norge, men även i viss mån till Finland och Danmark.

För det andra ingår utländska besökares köp för konsumtion i Sverige, både på Systembolaget och på restauranger. Däremot ingår inte svenskars konsumtion i samband med resor utomlands i beräkningarna. Dessa båda delmängder, alltså utländska besökares köp i Sverige och svenskars konsumtion utomlands, påverkar beräkningarna av den totala konsumtionen i olika riktningar. De båda delmängderna tar alltså till stor del ut varandra vid beräkningar av totalkonsumtionen bland svenskar.

Två tidigare studier har genomförts där svenskars konsumtion utomlands och utländska besökares köp i Sverige har beräknats. Det gäller dels en studie av perioden 2017–2020 (Trolldal & Åström, 2021), dels en studie för året 2022 (Trolldal, 2023). Tillvägagångssättet har varit likartat i de båda studierna även om vissa skillnader förekommit.

Syftet har varit att beräkna svenskars konsumtion utomlands och utländska besökares köp i Sverige. Uppgifter om utländska gränshandelsköp av alkohol i Sverige, framför allt den norska, redovisas i nästa avsnitt. Hur dessa beräkningar har genomförts tas alltså inte upp i detta avsnitt.

För att kunna beräkna utländska besökares konsumtion i Sverige och svenskars konsumtion utomlands behövs följande uppgifter: antal utlandsresor, antal dagar dessa resor varade samt konsumtionen av alkohol under dessa utlandsvistelser. För att utföra dessa beräkningar har flera olika datakällor använts. Några av dessa är bristfälliga för detta syfte så vissa antaganden har därför behövt göras.

Resvanor

När det gäller svenskars resvanor utomlands så finns det vissa uppgifter om antalet fritidsresor, längden på resorna samt andelen affärsresor av det totala antalet resor. Motsvarande uppgifter för utländska besökare i Sverige finns dock inte. För att göra en uppskattning av detta antal har i stället uppgifter från nationalräkenskaperna använts. Där finns uppgifter om den totala summan av

resenärernas utgifter i samband med resor redovisade, både för svenskar utomlands och utländska besökare i Sverige (SCB, 2023b). För att uppskatta antalet utländska besökares resor i Sverige har kvoten mellan dessa båda summor använts och applicerats på uppgifterna om svenskars utlandsvistelser.

Konsumtion under resor utomlands

För att beräkna mängden konsumerad alkohol per dag har Monitormätningarnas aktuella uppgifter om konsumtionen per år använts som bas för beräkningar av svenska resenärers konsumtion utomlands. WHO:s uppgifter om den genomsnittliga konsumtionen i Europa har använts som bas för beräkningar av utländska besökares konsumtion i Sverige (WHO, 2023). Dessa uppgifter om årlig konsumtion har därefter räknats om till genomsnittlig konsumtion per dag. Denna genomsnittliga konsumtion per dag har därefter multiplicerats med det beräknade totala antalet dagar utländska besökare har varit i Sverige respektive antal dagar svenskar har varit utomlands.

Det är möjligt att personer som reser utomlands konsumerar mer alkohol än vad de i genomsnitt gör när de vistas hemma. Därför har tre nivåer på konsumtionen utomlands använts i beräkningarna. Den första nivån baseras på samma konsumtionsnivå utomlands som den genomsnittliga dagskonsumtionen hemma. Den andra nivån har beräknats utifrån ett antagande om att personer som reser utomlands dricker 25 % mer än den genomsnittliga dagskonsumtionen hemma. I beräkningarna av den tredje nivån har en konsumtion som är 50 % högre använts.

Slutsatser

Resultaten från dessa beräkningar och de olika antagandena om konsumtion utomlands visar att skillnaden mellan utländska besökares köp i Sverige, inklusive den norska gränshandeln, och svenskars konsumtion utomlands var mycket liten både under perioden 2017–2020 och under år 2022. Detta gäller oavsett vilken nivå på konsumtionen utomlands som används.

Generellt sett uppgår skillnaden mellan de publicerade uppgifterna i Monitor och de korrigerade uppgifterna till delar av en procent. Under åren 2017–2020 uppgick skillnaden mellan de publicerade och korrigerade uppgifterna till i genomsnitt -0,8 % för den lägsta konsumtionsnivån utomlands, och till +0,2 % för den högsta konsumtionsnivån. I studien som gällde år 2022 var motsvarande skillnader -0,3 % respektive 0,0 %.

Slutsatsen av dessa studier är att de i Monitormätningarna publicerade uppgifterna om den totala anskaffningen av alkohol i Sverige mycket väl kan användas som mått på svenskars konsumtion av alkohol oavsett var den äger rum.

Norsk gränshandel med alkohol i Sverige

Inledning

Många norska invånare åker till Sverige för att handla. Denna gränshandel omfattar livsmedel, alkoholdrycker men även andra varor. Anledningen är att den generella prisnivån är högre i Norge än i Sverige (Fri köpenskap, 2024). I detta avsnitt beräknas storleken på den norska gränshandeln med alkohol i Sverige under perioden 2016–2023. Beräkningar av den här gränshandeln från 2016 och framåt har tidigare redovisats i separata CAN-rapporter. Den senaste avsåg perioden 2016–2022 och publicerades under 2023, se Guttormsson (2023).

Metod

Gränshandeln definieras i det här avsnittet som köp genomförda med norska betalningsmedel i en Systembolagsbutik i någon av de kommuner som gränsar till Norge. Det gäller även norska beställningar hos Systembolagets ombud i dessa kommuner. Antalet kommuner som gränsar till Norge uppgår till 23. Det är: Arjeplog, Arvika, Bengtsfors, Berg, Dals-Ed, Eda, Gällivare, Härjedalen, Jokkmokk, Kiruna, Krokom, Malung-Sälen, Sorsele, Storuman, Strömstad, Strömsund, Sunne, Tanum, Torsby, Vilhelmina, Åre, Årjäng och Älvdalen. I den här studien kallas dessa kommuner även för gränskommuner.

Med norska betalningsmedel menas köp med norska bankkort och fram till mitten av 2020 även med norska kontanter. Det saknas dock uppgifter om vilket betalningsmedel som har använts vid beställningar och köp hos Systembolagets ombud. I den här studien har därför beställningar genomförda av personer med norsk adress definierats som gränshandel. Endast aggregerade uppgifter om betalningsmedel och beställningar har använts i den här studien. Dessa uppgifter har erhållits från Systembolaget.

Resultat

I tabell 11 redovisas den norska gränshandeln totalt och uppdelat på köp i Systembolagets butiker och beställningar hos ombud i liter ren alkohol under perioden 2016–2023.

Den norska gränshandeln ökade under perioden 2016–2019, mätt i ren alkohol. Under pandemiåren 2020 och 2021 sjönk den däremot kraftigt, men ökade igen åren 2022 och 2023. Gränshandeln har dock inte nått de nivåer som rådde under åren före pandemin. Det framgår vidare av tabellen att köpen i Systembolagets butiker dominerar gränshandeln. Den andel av gränshandeln som sker där uppgår under perioden till över 90 % utom år 2020, då denna andel var 89 %. Den andel av köpen som sker hos ombud i gränskommunerna har dock ökat relativt kraftigt under perioden.

Tabell 11. Norsk gränshandel i Sverige, i liter ren (100 %) alkohol, 2016–2023.

	Norsk gränshandel i gränsbutiker		Norsk gränshandel hos gränsombud		Total norsk gränshandel	
	Liter	%	Liter	%	Liter	%
2016	2 084 594	96	85 855	4	2 170 449	100
2017	2 184 935	94	140 571	6	2 325 506	100
2018	2 348 867	93	181 647	7	2 530 514	100
2019	2 408 218	92	212 391	8	2 620 609	100
2020	574 755	89	70 985	11	645 740	100
2021	693 264	91	68 467	9	761 731	100
2022	1 769 925	92	153 150	8	1 923 075	100
2023	1 701 662	91	163 594	9	1 865 256	100

Under den aktuella perioden 2016–2023 var den norska gränshandeln mest omfattande år 2019 med drygt 2,6 miljoner liter ren alkohol. År 2023 uppgick gränshandeln till knappt 1,9 liter, vilket är en minskning med ungefär 29 %.

I tabell 12 redovisas den norska gränshandeln och Systembolagets totala försäljning mätt i liter ren alkohol. Under åren 2016–2019 låg den norska gränshandelns andel av Systembolagets totala försäljning på mellan 4,6 % och 5,3 %. Under pandemiåren sjönk andelen till 1,2 respektive 1,4 %, men under 2022 och 2023 steg den till 3,6 % respektive 3,5 %.

Beräkningar av motsvarande andelar för dansk och finsk gränshandel har också genomförts. Det visade sig att den danska gränshandeln uppgick till 0,01 % av Systembolagets försäljning och den finska uppgick till 0,51 % under 2023. Det innebär följaktligen att gränshandeln gentemot dessa länder är avsevärt mindre än den norska.

Tabell 12. Norsk gränshandel i Sverige och Systembolagets försäljning i liter ren alkohol, 2016–2023.

	Norsk gränshandel i Sverige (liter)	Systembolagets totala försäljning (liter)	Andel norsk gränshandel av Systembolagets försäljning	Norsk gränshandel per svensk invånare 15 år och äldre (liter)
2016	2 170 449	47 022 400	4,6 %	0,27
2017	2 325 506	47 226 008	4,9 %	0,28
2018	2 530 514	48 737 069	5,2 %	0,30
2019	2 620 609	49 458 069	5,3 %	0,31
2020	645 740	55 270 008	1,2 %	0,08
2021	761 731	55 976 688	1,4 %	0,09
2022	1 923 075	53 895 548	3,6 %	0,22
2023	1 865 256	53 297 394	3,5 %	0,21

Tabell 13. Den norska gränshandelns och Systembolagets omsättning, i miljoner svenska kronor, inklusive moms, 2016–2023.

	Norsk gränshandel i miljoner SEK	Systembolagets omsättning i miljoner SEK	Andel norsk gränshandel i procent
2016	1 600	35 600	4,5 %
2017	1 800	36 700	4,9 %
2018	2 000	38 600	5,2 %
2019	2 100	40 300	5,2 %
2020	500	45 900	1,1 %
2021	638	47 600	1,3 %
2022	1 526	46 500	3,3 %
2023	1 530	47 650	3,2 %

I tabell 13 redovisas den norska gränshandeln och Systembolagets omsättning i miljoner svenska kronor, samt gränshandelns andel av Systembolagets omsättning per år. Denna andel är något lägre än den tidigare redovisade andelen baserad på volymer i ren alkohol. Det innebär att prisnivån på de drycker som säljs inom gränshandeln är något lägre per liter ren alkohol jämfört med Systembolagets genomsnittliga försäljning.

Sammanfattning och slutsatser

Åren 2022 och 2023 beräknas den norska gränshandeln till 3,6 % respektive 3,5 % av Systembolagets försäljning mätt i ren alkohol. Det är en ökning jämfört med pandemiåren, men lägre än åren före pandemin. Den norska gränshandeln i Sverige är dock betydligt mer omfattande än den danska och finska.

Norsk gränshandel definieras egentligen som köp eller beställningar av alkohol i Sverige för konsumtion i Norge. Det kan emellertid vara så att en viss mängd av de beräknade gränshandelsvolymerna konsumeras i Sverige. Dessutom kan det förekomma att svenskar med norska bankkort genomför köp i Sverige. Detta innebär att den faktiska gränshandeln skulle vara något lägre än vad de genomförda beräkningarna visar. Samtidigt kan emellertid norska invånare genomföra ”gränshandelsköp” eller beställningar hos ombud även i andra kommuner än i de 23 som i den här studien definieras som gränskommuner. Dessutom kan norska invånare även genomföra gränshandelsköp med svenska betalningsmedel. Sammantaget innebär detta att de uppmätta nivåerna i den här studien med stor sannolikhet mäter den norska gränshandeln med alkohol relativt väl.

Avslutande sammanfattning

Konsumtionen minskade under 2023 med 2,7 procent. Det är den största minskningen ett enskilt år sedan år 2014, bortsett från pandemiåret 2020. Den kraftiga minskningen beror sannolikt både på den långsiktiga trenden mot en minskad konsumtion som pågått en längre tid, men också på den kraftigt minskade köpkraften hos konsumenterna under 2023.

Alla delmängder minskade utom restaurangförsäljningen och köp av smugglad alkohol, som ökade marginellt. Av de delmängder som minskade under 2023 var det bara Systembolaget om trots det ökade sin *andel* av den totala konsumtionen. Systembolagets andel ökade från 69,8 till 70,5 procent, vilket är den högsta andelen under hela Monitorperioden bortsett från pandemiåren 2020 och 2021.

Trots den minskade försäljningen hos Systembolaget och av folkölet under 2023 ligger den registrerade försäljningen fortfarande på en högre nivå jämfört med före pandemin. På motsvarande sätt ligger de oregistrerade delmängderna nu lägre än före pandemin. Både minskningarna av resandeförseln och köp av smugglad alkohol har bidragit till detta. Hemtillverkning och köp via internet har däremot ökat relativt kraftigt jämfört med före pandemin, men från låga nivåer.

Det kommer att bli intressant att följa den fortsatta konsumtionsutvecklingen. Det är möjligt att konsumtionen ökar något enskilt år efter den kraftiga minskningen under 2023. Mycket talar dock för att konsumtionen på längre sikt kommer att fortsätta att minska även om takten kan bli lägre jämfört med tidigare.

Referenser

I den här listan återfinns referenserna till den här rapporten. Dessutom redovisas samtliga rapporter från Monitormätningarnas alkoholdel, som publicerats av CAN sedan 2013.

CAN (2024). Tabellbilaga. <https://www.can.se/undersokningar/monitormatningarna/>

Fri Köpenskap (2024) https://www.fri-kopenskap.se/article/view/1083094/granshandelns_miljardtapp_2023

Guttormsson U (2023). *Norsk gränshandel med alkohol i Sverige. 2016–2022*. Rapport 218. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Guttormsson U (2023). *Befolkningens självrapporterade alkoholvanor 2004–2022*. Rapport 222. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Guttormsson U (2022). *Befolkningens självrapporterade alkoholvanor 2004–2021*. Rapport 213. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Guttormsson U (2021). *Befolkningens självrapporterade alkoholvanor 2004–2020*. Rapport 204. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Guttormsson U (2020). *Befolkningens självrapporterade alkoholvanor 2004–2019*. Rapport 195. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Guttormsson U (2019). *Befolkningens självrapporterade alkoholvanor 2004–2018*. Rapport 186. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Guttormsson U & Gröndahl M (2018). *Befolkningens självrapporterade alkoholvanor 2004–2017*. Rapport 173. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Guttormsson U & Gröndahl M (2017). *Trender i dryckesmönster – befolkningens självrapporterade alkoholvanor under 2000-talet*. Rapport 168. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Guttormsson U & Trolldal B (2022). *Norsk gränshandel med alkohol i Sverige. 2016–2020*. Rapport 208. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Guttormsson U & Trolldal B (2020). *Norsk gränshandel med alkohol i Sverige*. Rapport 190. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Kühlhorn E Hibell B Larsson S Ramstedt M & Zetterberg HL (1999). *Alkoholkonsumtionen i Sverige under 1990-talet*. Stockholm. OAS, Socialdepartementet.

Källebring N (2021). *Bortfall i Monitormätningarna*. Rapport 201. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Leifman H & Trolldal B (2014b). *Alkoholkonsumtionen i Sverige 2013*. Rapport 142. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Leifman H & Trolldal B (2014a). *Hur mycket dricker svensken? – alkoholkonsumtionen i siffror 2001–2012*. Rapport 140. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Leifman H (2000). *The measurement of alcohol-related problems in Sweden*. Journal of Substance Abuse, 12, 197–212. (Special Issue: Measuring alcohol consumption).

Nyfjäll M & Trolldal B (2022). *Estimating total alcohol consumption in the Monitor survey – an updated technical description of the estimating method*. Rapport 207. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Nyfjäll M & Trolldal B (2019). *Estimating total alcohol consumption in the Monitor survey – a technical description of the estimating method*. Rapport 182. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Ramstedt M (2010). *How much alcohol do you buy? A comparison of self-reported alcohol purchases with actual sales*. Addiction, 105, 649–654.

Ramstedt M m.fl. (2013). I Socialdepartementet: Uppföljning av regeringens alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksstrategi, nummer 2. Kapitel 10. *Hur ska alkoholförseln mätas? – en genomgång av tillgängliga indikatorer och förslag på en reviderad metod*. Stockholm: Regeringskansliet.

Raninen J (2015). *Ingen dricker som Svensson – om svenska befolkningens dryckesvanor*. Rapport 153. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Rådets direktiv (92/12/EEG). Om allmänna regler för punktskattepliktiga varor och om innehav, flyttning och övervakning av sådana varor (cirkulationsdirektivet).

SCB (2023b). Statistiska centralbyrån: Statistikdatabasen. Nationalräkenskaper: Tjänstehandel. Export och import efter kontopost. År, redovisas i miljoner kronor 1982 – 2022: https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__HA__HA0202/HA0202TjanstHArN/

SFS 2000:1225 (2000). *Lag om straff för smuggling*. Svensk Författningssamling. Stockholm: Finansdepartementet.

SFS 2010:1622 (2010). *Alkohollag*. Svensk Författningssamling. Stockholm: Socialdepartementet.

Trolldal B (2023). *Alkoholkonsumtionen i Sverige 2001–2022*. Rapport 221. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, Stockholm.

Trolldal B (2022). *Alkoholkonsumtionen i Sverige 2001–2021*. Rapport 212. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, Stockholm.

Trolldal B (2020). *Alkoholkonsumtionen i Sverige 2019*. Rapport 193. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, Stockholm.

Trolldal B (2019). *Alkoholkonsumtionen i Sverige 2018*. Rapport 184. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, Stockholm.

Trolldal B (red.) (2016). *Alkoholkonsumtionen i Sverige 2015*. Rapport 160. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, Stockholm.

Trolldal B (2019). *Resandeförsel och köp av smugglad alkohol 2009–2018*. Rapport 189. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, Stockholm.

Trolldal B & Leifman H (2018). *Alkoholkonsumtionen i Sverige 2017*. Rapport 175. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, Stockholm.

Trolldal B & Leifman H (2017). *Alkoholkonsumtionen i Sverige 2016*. Rapport 167. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, Stockholm.

Trolldal B & Leifman H (2015). *Hur mycket dricker svensken? Registrerad och oregistrerad alkoholkonsumtion 2001–2014*. Rapport 152. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, Stockholm.

Trolldal B Guttormsson U & Leifman H (2017). *Registrerad och oregistrerad alkohol i Sveriges län 2001–2016*. Rapport 165. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, Stockholm.

Trolldal B & Åström V (2021). *Alkoholkonsumtionen i Sverige 2001–2020*. Rapport 202. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, Stockholm.

WHO (2023). World health statistics. <https://www.who.int/data/gho/publications/world-health-statistics>

Bilaga I: Material och metod

Monitormätningarnas utgångspunkter

Inledning

I Monitormätningarna summeras den registrerade delen av alkoholanskaffningen med den oregistrerade delen för att på det sättet skapa en helhetsbild av den totala konsumtionen i landet. Den registrerade delen inkluderar alkohol som säljs inom landet, det vill säga på Systembolaget, restauranger och i livsmedelsbutiker. Denna del kallas för ”registrerad” eftersom försäljningen via dessa kanaler finns statistikförd hos Systembolaget, Folkhälsomyndigheten och Sveriges Bryggerier.

Den oregistrerade delen består av alkohol som tas in i landet i samband med resor, hemtillverkning, köp av smugglad alkohol och köp via internet. Av naturliga skäl saknas det officiell statistik för denna del av alkoholanskaffningen. Den kartläggs i stället med hjälp av Monitormätningarnas löpande frågeundersökning som årligen omfattar drygt 18 000 personer. Sedan starten år 2000 har mer än 420 000 deltagit i undersökningen.

För att minska effekterna av olika faktorer som kan snedvrیدا svaren i frågeundersökningen, bygger den på fyra centrala principer:

1. Undvikande av mått på konsumtionsplanet

En av orsakerna till att frågor om konsumtion undviks är att respondenterna kan ha svårigheter med att avgöra ursprunget till de drycker de konsumerar. Mätningarna avser således anskaffning och inte konsumtion av alkohol. Uppgifterna om anskaffning används däremot som indikator på konsumtionen eftersom det som anskaffas förr eller senare konsumeras. Över en längre tidsperiod är konsumtionen i princip densamma som anskaffningen på regional och nationell nivå. Det bör dock nämnas att i frågeundersökningen ställs även direkta frågor om konsumtion av olika alkoholdrycker (oberoende av anskaffningsskälla). På så sätt kan konsumtionen i olika grupper av befolkningen studeras. Resultaten baserade på dessa frågor redovisas i separata rapporter, se CAN:s hemsida.

2. Kort observationstid

För att minimera risken för glömskeeffekter och teleskopering är det viktigt med så kort observationstid som möjligt. (Teleskopering innebär att respondenten förstorar ovanliga händelser eller förflyttar fram dem över tid.) I undersökningen ställs därför frågor om respondenternas anskaffning under de senaste 30 dagarna.

3. Mätning på aggregerad nivå

Frågorna i den här delen av mätningarna avser anskaffning av alkoholdrycker, där de oregistrerade delmängderna summeras med de registrerade. Det innebär att resultaten avser utvecklingen av konsumtionen på aggregerad, nationell eller regional nivå, och således inte på individnivå.

4. Korrigering av självrapporterade uppgifter

Eftersom de oregistrerade delmängderna som fångas in i undersökningen ofta är behäftade med olika felkällor, bland annat till följd av bortfall, underrapportering men också överrapportering, genomförs vissa korrigeringar. Dessa korrigeringar baseras på svar på frågor i undersökningen om mängden alkohol som respondenterna uppger att de har köpt på Systembolaget. De aggregerade svaren jämförs med den faktiska försäljningen och skillnaden mellan respondenternas uppgivna köp och Systembolagets faktiska försäljning används som en korrigeringsfaktor. Denna faktor används för att på ett mer korrekt sätt beräkna de olika delmängderna oregistrerad alkohol. Dessa faktorer beräknas för varje dryckeskategori.

Denna korrigeringsteknik är central för att på ett mer korrekt sätt fånga upp de oregistrerade delmängderna. Denna procedur har varit en förutsättning för att kunna jämföra de uppgivna delmängderna före och efter den metodförändring som genomfördes 2019/2020. I korrigeringen tas också hänsyn till att de olika oregistrerade delmängderna i varierande grad är koncentrerade till dem som dricker allra mest, en grupp som är överrepresenterad i bortfallet. Se avsnittet ”Korrigering av de självrapporterade oregistrerade delmängderna” nedan. För en teknisk beskrivning av den metodik som används, se Nyfjäll & Trolldal (2022).

Mätprocedur och urvalsmetod

Sedan 2013 är urvalet av respondenter individbaserat, och både mobilnummer och fasta telefonnummer används för kontakt. Tidigare användes RDD-metoden, det vill säga random digit dialing, vilket innebär att slumpmässigt genererade telefonnummer ringdes upp. Om flera personer bodde i hushållet valdes intervjupersonen med hjälp av födelsedagsmetoden. I slutet på 00-talet sjönk svarsfrekvensen bland yngre personer. Detta ledde till att RDD-urvalet kompletterades med ett individurval av yngre respondenter. Se Källebring (2021), för en fördjupad historisk beskrivning.

Sedan 2013 används följaktligen ett renodlade individurval. Urvalet levereras av företaget Marknadsinformation. Det baseras på en databas med samtliga, för undersökningar, tillgängliga telefonabonnenter med mobila eller fasta abonnemang. Åldersintervallet för urvalet är 17–84 år. Denna databas är hämtat ur en större databas som heter SPAR som täcker alla mantalsskrivna personer i landet. Täckningsgraden i det telefonnummersatta urvalet beräknas vara ungefär 60 %.

Monitormätningarnas frågeundersökning genomförs både genom självadministrerade frågeformulär och traditionella telefonintervjuer, se nästa avsnitt. Det

självadministrerade formuläret skickas till respondenternas mobiltelefoner, som en länk i ett sms tillsammans med ett inbjudningsmeddelande. Om respondenten inte besvarat enkäten efter fyra dagar får personen ett nytt sms som påminnelse. Om frågorna inte har besvarats efter ytterligare fyra dagar förs det aktuella dagsurvalet över till telefonsystemet för uppringd bearbetning. Innan den första påringningen för telefonintervju genomförs så skickas ett aviserings-sms till varje respondent.

Ett nytt urval börjar användas varje vecka. Varje veckourval bearbetas under en fyraveckorsperiod, vilket också innebär att sökperioden för att nå en individ för en telefonintervju uppgår till fyra veckor. Ett nytt veckourval tillkommer således varje vecka, vilket innebär att fyra veckourval bearbetas parallellt.

Antalet uppringningsförsök är störst under den första veckan, för att successivt minska under de kommande veckorna. Efter att vid ett specificerat antal tillfällen försökt att nå en respondent på den mobila telefonen, byts nummer till den fasta telefonen och vice versa. Detta byte gäller av naturliga skäl endast de som har registrerade nummer till både mobilt och fast abonnemang. Antalet uppringningsförsök uppgår till maximalt 30 under en fyraveckorsperiod, men i praktiken görs ungefär 20 försök hos dem som inte nås. Telefonintervjuer liksom frågeformulär är endast möjliga att besvara på svenska.

Utskick av sms-länkar och telefonintervjuer genomförs kontinuerligt. Intervjuer genomförs under alla veckodagar utom vissa dagar under storhelger. Totalt medverkar ungefär 350 personer per vecka, vilket motsvarar drygt 18 000 per år. Den genomsnittliga intervjutiden uppgår till ungefär nio minuter. Totalt har drygt 420 000 personer medverkat i Monitormätningarna sedan starten under år 2000. Till och med år 2012 omfattade urvalet 16–80-åringar. År 2013 höjdes gränsen för de yngsta till 17 år och den övre åldersgränsen höjdes till 84 år. Sedan dess omfattar urvalet 17–84-åringar.

Ny undersökningsmetodik 2019/2020

I syfte att minska bortfallet och för att göra undersökningen mer attraktiv för olika grupper av respondenter infördes vid årsskiftet 2019/2020 en möjlighet för respondenterna att själv besvara undersökningen via ett digitalt frågeformulär. Initialt får alla i urvalet med mobilnummer ett erbjudande om att besvara frågorna genom en länk till formuläret som skickas via sms. De som väljer att avstå från att besvara formuläret på detta sätt blir efter ett antal dagar kontaktade för en telefonintervju, se avsnittet ovan.

Eftersom en sådan metodförändring kan ge upphov till resultatskillnader i form av nya svarsmönster och/eller förändrad sammansättning av respondenter, genomfördes ett test för att ta reda på om införandet av den nya svarsvägen påverkat svarsmönstren. Detta test utfördes parallellt med den ordinarie datainsamlingen under 2019 och omfattade ungefär 9000 respondenter.

I testet valde över hälften av respondenterna (53 %) att svara via mobillänken. Resterande intervjuer genomfördes på traditionellt sätt via mobiltelefon (37 %) respektive fast telefoni (10 %). Den nya intervjumetoden ökade svarsfrekvensen något jämfört med den normala datainsamlingen 2019, från 28 % till 29 %. Eftersom testet befanns framgångsrikt beslöts att införa sms-länk som ett permanent svarsvägsalternativ från och med 2020.

Undersökningens bortfall och viktning

Alla uppgifter som avser anskaffning av alkohol, som inte sålts genom de i Sverige registrerade försäljningskanalerna, är beräknade med hjälp av resultaten från den ovan beskrivna frågeundersökningen. Det gäller resandeförsel, köp av smugglad alkohol, hemtillverkning och köp via internet. Systembolagets onlineförsäljning ingår dock inte i kategorin ”köp via internet”. Den försäljningen ingår i Systembolagets försäljningsstatistik som redovisas inom ramen för den registrerade försäljningen.

Bortfallet i studien utgörs av respondenter som av olika skäl inte gått att nå för intervju eller som har avböjt att delta. I likhet med flertalet andra frågeundersökningar baserade på befolkningsurval, är svarsbortfallet idag högre än i början av 2000-talet.

Under studiens första år, fram till 2004, uppgick bortfallet till ungefär 40 %. Därefter steg det till över 50 % under åren 2007–2008, till ca 65 % år 2013, 67 % år 2014, 73 % år 2015 och 74 % under åren 2016 till 2018. Under 2019 var bortfallet 72 % och under 2020 sjönk det till 67 %. Under 2021 uppgick det till 66 % och under 2022 till 69 %. Under 2023 var bortfallet 72 %.

Det är dock viktigt att poängtera att antalet intervjuade personer alltid uppgår till ungefär 1 500 varje månad. Det som definieras som bortfall i undersökningen är gruppen av personer som av olika skäl inte gått att nå för intervju eller som inte velat ingå i undersökningen. Denna grupp har alltså ersatts av andra respondenter som intervjuats i stället.

Ett sätt att korrigera för de representativitetsproblem som uppstår till följd av svarsbortfall, eller att urvalsramen initialt inte täckt hela den aktuella populationen, är att vikta de intervjuade personerna så att de i olika avseenden liknar den population som ska beskrivas. Sedan starten och fram till 2019 viktades respondenternas svar med avseende på kön (2 grupper), ålder (4 grupper) samt H-regiontillhörighet (3 grupper), så att sammansättningen av de intervjuade motsvarade proportionerna i befolkningen för dessa tre egenskaper (H-regionindelningen grupperar landets kommuner efter invånartäthet).

Som en del av den metodförändring som genomfördes 2019/2020 infördes ett nytt viktning förfarande baserat på fler variabler. Monitormätningarna inkluderar bland annat bakgrundsfrågor om utbildningsnivå och om personen är född i Sverige eller inte. Det är känt att alkoholvanorna kan variera med avseende på dessa egenskaper. Eftersom personer med lägre utbildningsnivå respektive

utländsk bakgrund visat sig vara underrepresenterade bland de svarande (Källebring, 2021) beslöts att dessa egenskaper skulle inkluderas i den nya vikten. Detta innebar att datamaterialet viktas med avseende på kön (2 grupper) boenderegion, (3 grupper baserat på SKR:s kommungruppsindelning), ålder (4 grupper), utbildningsnivå (2 grupper) samt utländsk bakgrund (2 grupper). Detta detaljerade viktning förfarande förutsätter dock att vikten beräknas av en kombinerad metod av cellviktning (individnivå) och marginalviktning (gruppnivå).

Vad gäller utbildningsnivå går skiljelinjen mellan de som har högskole-/universitetsutbildning, och inte. Att ha utländsk bakgrund definieras som att vara utländsfödd eller att ha båda föräldrarna födda utomlands, medan övriga återfinns i den andra gruppen. Boenderegion handlar om huruvida boendekommunen definierats höra till storstadsområde, större stad eller vara av övrig kommuntyp.

Extremvärden

Det kan av olika skäl förekomma extremvärden i datamaterialet. Det kan bland annat bero på att de intervjuade personerna har uppgivit felaktiga uppgifter eller på manuella felkodningar. Det är viktigt att korrigera för dessa extremvärden, eftersom de beräknade volymerna annars kan bli missvisande. Det gäller speciellt de mindre delmängderna. Ett exempel på detta är orimliga uppgifter om antal resor eller köp. I Monitormätningarna används därför ett tak på 20 resor, 20 köp av smugglad alkohol och 20 köp på Systembolaget under den senaste 30-dagarsperioden. Vid beställningar på internet används ett tak på 10 under samma period. Ett annat exempel är den övre gräns på 10 liter, som används som gräns för hur mycket en resenär kan föra med sig vid resor med flyg. Större volymer än så har inte ansetts rimliga för det färdssättet.

Standardisering för ålder och alkoholhalter

Enligt internationell praxis beräknas normalt per capita-konsumtionen av alkohol per invånare 15 år och äldre. Detta beror på att befolkningsstrukturen kan skilja sig åt mellan länder, liksom mellan olika tidsperioder inom ett och samma land. Denna praxis tillämpas även i Monitormätningarna. När det gäller den registrerade konsumtionen har all försäljning i landet räknats om till liter ren (100 %) alkohol. Denna summa har i sin tur dividerats med antalet personer i befolkningen som var 15 år och äldre den 31 december respektive år. År 2023 uppgick antalet invånare som var 15 år eller äldre till 8 748 126 personer.

I Monitormätningarna förändrades dock åldersintervallet 2013, från 16–80 år till 17–84 år. Detta justeras genom användningen av korrigeringsfaktorerna. Dessa faktorer utgår från relationen mellan de intervjuade personernas självrapporterade köp på Systembolaget, och Systembolagets faktiska försäljningsvolym, som inkluderar alla köp oavsett kundernas ålder. I uppräknningen anpassas på så sätt Monitormätningarnas snävare åldersintervall till Systembolagets bredare (se nästa avsnitt). För ytterligare information hänvisas till CAN-rapport 140 (Leifman & Trolldal, 2014a) samt Nyfjäll & Trolldal, 2022.

I resultatavsnittet redovisas de olika delmängderna anskaffad alkohol per invånare 15 år och äldre med två decimaler. Syftet är att synliggöra förändringar i anskaffningen av relativt små delmängder på ett bättre sätt, jämfört med om färre decimaler användes. Denna exakthet bör dock tolkas med viss försiktighet. Denna försiktighet bör även gälla tolkningen av de procentuella förändringarna som oftast anges med en decimal.

När respondenternas svar på frågorna om resandeförsel, köp av smugglad alkohol och så vidare sammanställs, erhålls mängderna av respektive dryck i volymliter. För att kunna jämföra dessa delmängder med varandra och över tid, och för att kunna summera den totala mängden anskaffad alkohol, räknas alla volymer om till antal liter i ren alkohol. Vid dessa beräkningar används Systembolagets alkoholhalter, baserade på deras försäljning av respektive typ av dryck respektive år. Resultaten uttrycks följaktligen i liter ren (100 %) alkohol.

När det gäller försäljningen på restauranger med serveringstillstånd, används Systembolagets alkoholhalter för de kategorier som Folkhälsomyndigheten använder i redovisning av restaurangförsäljningen.

Registrerad försäljning

De i Sverige registrerade försäljningskanalerna består av försäljning på Systembolaget, av folköl i livsmedelsbutiker och av servering på restauranger. Uppgifterna om försäljningen på Systembolaget erhålls direkt från Systembolaget. Försäljning på restauranger baseras på partihandlarnas rapporterade uppgifter som publiceras av Folkhälsomyndigheten.

Det förekommer dock ett visst bortfall i partihandlarnas redovisning till Folkhälsomyndigheten, vilket innebär att de publicerade uppgifterna om restaurangförsäljningen kan vara behäftade med en viss underskattning. Hur stor denna felkälla kan vara är emellertid oklart.

Försäljningen av folköl beräknas av företaget Delfi Marknadspartner AB, på uppdrag av Sveriges Bryggerier. Delfi redovisar uppgifter om försäljning från de företag som ingår i deras undersökningar, vilket är den övervägande majoriteten. För övriga företag görs en uppskattning. Detta innebär att det, även för den uppgivna folkölsförsäljningen, finns en viss felmarginal. I de uppgifter om folkölsförsäljningen som publiceras i den här rapporten ingår även den försäljning som sker på restauranger eller på andra serveringsställen. Den delen uppgår till knappt 1 % av den totala folkölsförsäljningen och redovisas inte separat.

Dryckeskategorin ”cider och blanddrycker” särredovisas inte i den officiella restaurangstatistiken. Dessa drycker redovisas i respektive huvudkategori i stället, det vill säga som sprit, vin eller starköl. Denna kategorisering baseras på den tillverknings teknik som använts vid framställningen av respektive dryck. Detta får till följd att uppgifterna om total anskaffning av cider inte ger en fullständig bild av konsumtionen av dessa drycker i landet. I den här rapporten ingår även så kallade blanddrycker och ”alkoläsk” i dryckeskategorin ”cider”.

Oregistrerade delmängder

Resandeförsel och smugglade alkoholdrycker

De oregistrerade delmängderna består av resandeförsel, köp av smugglad alkohol, köp via internet och hemtillverkning. Det är väsentligt att skilja på alkohol som förs in i landet i samband med resor, så kallad resandeförsel, och den som smugglas in i landet i syfte att säljas vidare. Den avgörande skillnaden är om införseln sker i kommersiellt syfte eller inte. Det vill säga, om de införda dryckerna förs in i landet för eget bruk eller för att säljas vidare på den illegala marknaden i syfte att tjäna pengar på hanteringen (SFS 2000:1225, Lag om straff för smuggling; SFS 2010:1622, Alkohollag).

I Monitormätningarna beräknas därför mängden resandeförd alkohol på basis av frågor om hur mycket resenärer tagit med sig vid inresor till Sverige. Anskaffningen av smugglad alkohol till Sverige mäts med frågor om köp av alkoholdrycker som någon eller några personer fört in i landet i syfte att sälja vidare för att tjäna pengar. Det finns inte någon avsikt att i denna undersökning nå de personer som utför själva smugglingen, frågorna avser därför i stället respondenternas köp av alkohol som smugglats in i landet.

För att beräkna resandeförseln ställs frågor om respondenternas resande. De som uppger att de rest in till Sverige från utlandet under de senaste 30 dagarna får uppge hur många gånger de gjort det under perioden och om de förde med sig någon alkohol vid den senaste inresan. Den mängd resenären tog med sig vid den senaste resan multipliceras med antalet resor personen gjort under de senaste 30 dagarna. Om respondenten har rest och fört in alkoholen tillsammans med någon annan, divideras den införda mängden med det antal personer som förde med sig alkoholen. Detta görs för att undvika dubbelräkning.

Anskaffningen av smugglad alkohol beräknas genom att först fråga om de intervjuade personerna, under de senaste 30 dagarna, har köpt alkoholdrycker i Sverige som någon eller några personer fört in i landet i syfte att säljas vidare för att tjäna pengar. Om så är fallet, ställs ytterligare frågor om antalet gånger respondenten köpt smugglad alkohol under de senaste 30 dagarna och vilka mängder det rörde sig om den senaste gången. Den mängd personen köpte senaste gången multipliceras med antal gånger smugglad alkohol har köpts. Både frågor om resandeförsel och köp av smugglad alkohol ställs separat för sprit, vin, starköl och cider. Vin är uppdelat på vanligt vin och starkvin när det gäller resandeförsel, men inte när det gäller köp av smugglad alkohol. Frågorna om köp av smugglad cider började ställas under 2010.

Det är i praktiken fri införsel i samband med resor så länge de införda mängderna är för privat bruk. För att skilja på resandeförsel och smuggling i Monitormätningarna behövs dock en övre gräns för hur mycket alkohol som kan definieras som "för privat bruk". Det finns inte någon självklar sådan gräns. Däremot finns de av EU angivna indikativa nivåerna som kan användas för detta

ändamål. Dessa nivåer är 10 liter sprit, 20 liter starkvin, 90 liter vin (inklusive cider), samt 110 liter starköl per inresa (Rådets direktiv 92/12/EEG).

Dessa nivåer kan dock överskridas om införseln är för privat bruk, vilket innebär att de inte är användbara för att skilja på resandeförsel och smuggling. På grund av detta används högre nivåer i Monitormätningarna. Dessa nivåer är 40 liter sprit, 75 liter starkvin, 150 liter vin, 300 liter starköl och 300 liter cider. Valet av dessa nivåer kan diskuteras. En övre gräns måste dock finnas för att undvika att införda mängder först definieras som resandeförsel och i ett senare skede även som köp av smugglad alkohol, vilket skulle kunna leda till dubbelräkning.

Även när det gäller köp av smugglad alkohol, används gränser för hur mycket en person kan köpa under en 30-dagarsperiod. Anledningen till detta är att det kan finnas ett eller flera grossistled i hanteringen, samtidigt som frågorna i undersökningen endast avser mäta de mängder som köpts för eget bruk. Gränserna är desamma som för resandeförseln och används även vid köp via internet.

Hemtillverkning

Beträffande hembränd sprit ställs inte frågor om anskaffning utan om själva konsumtionen. De konsumerade mängderna hembränd sprit mäts, dels genom frågor om konsumtion av sprit totalt sett under den senaste 30-dagarsperioden, dels genom frågor om konsumtion av hembränd sprit under samma period. Andelen hembränd sprit av den totala spritkonsumtionen (p) används sedan för att beräkna den totala konsumtionen av hembränt på nationell nivå enligt följande ekvation: $T = \text{ÖS} + pH * T$. I ekvationen står T för den totala spritkonsumtionen i landet, $pH * T$ är andelen hembränt av den totala spritkonsumtionen. Konsumtionen, eller mer korrekt anskaffningen, av all övrig sprit betecknas med ÖS (försäljning på Systembolaget och restaurangerna samt de beräknade delmängderna oregistrerad sprit). Tecknet * i ekvationen är ett multiplikationstecken.

Frågorna angående hemtillverkade mängder vin och öl avser mängder färdigställda drycker under de senaste 30 dagarna.

Köp via internet

Frågor om köp via internet under de senaste 30 dagarna började ställas 2006. De resultat som redovisas baseras på frågor om mängden beställda drycker, uppdelad på sprit, vin, starkvin, starköl och från och med 2010 även cider. De beställda mängderna den senaste gången multipliceras med antalet gånger respondenten beställt alkohol via internet under de senaste 30 dagarna. Frågorna gäller inte Systembolagets onlineförsäljning. Dessa köp fångas upp inom ramen för Systembolagets registrerade försäljning.

Korrigering av de självrapporterade oregistrerade delmängderna

Monitormätningarna syftar till att redovisa både trender och nivåer i alkoholan-skaftningen totalt, och för de olika delmängderna. Det är dock väl känt inom forskningen att svar på intervjufrågor om köp och konsumtion av alkohol ofta inte ger en korrekt bild av de verkliga köpta och konsumerade nivåerna, se till exempel Kühllhorn m.fl., (1999), Ramstedt (2010) och Ramstedt m.fl., (2013).

Täckningsgrader

För att få ett mått på i vilken utsträckning de deltagande personerna över- eller underskattar sin anskaffning, ingår det i Monitormätningarnas frågeundersökning även frågor om de intervjuade personernas köp av alkohol på Systembolaget. Dessa frågor har ställts sedan årsskiftet 2007/2008. Svaren på dessa frågor jämförs med Systembolagets faktiska försäljning.

Generellt sett har respondenternas uppgivna köp på Systembolaget ofta varit lägre än den faktiska försäljningen. Detta kan antas bero på social önskvärdhet, att de intervjuade personerna glömt hur mycket de köpt och på att de personer som ingår i bortfallet kan ha köpt mer på Systembolaget än de som besvarade frågorna.

Skillnaden mellan respondenternas uppgivna köp på Systembolaget och Systembolagets faktiska försäljning benämns täckningsgrad. Denna täckningsgrad mäts i procent, det vill säga de självrapporterade mängderna köpt alkohol på Systembolaget i procent av de faktiska sålda mängderna. Täckningsgraden beräknas för de olika dryckeskategorierna. I och med att den nya metodiken infördes från och med 2019/2020 har dock denna täckningsgrad ökad. Skillnaden mellan de uppgivna köpen på aggregerad nivå och den faktiska försäljningen har minskat betydligt.

Det fanns en betydande samvariation mellan respondenternas uppgivna köp och den faktiska försäljningen på Systembolaget enligt den gamla metodiken. Täckningsgraden var högst för vin följt av starköl och sprit (se även Leifman & Trolldal 2014b).

Eftersom huvudsyftet med Monitormätningarna är att få en bild av den totala konsumtionen i landet är tanken att de uppmätta täckningsgraderna för de olika dryckerna kan användas som utgångspunkt för att korrigera nivåerna för de oregistrerade delmängderna, det vill säga resandeinförsel, köp av smugglad alkohol, hemtillverkning respektive internetköp. Ett annat skäl till att korrigera respondenternas uppgifter är att kunna jämföra de olika delmängderna med varandra, och då måste dessa vara korrekt beräknade. Det gäller inte minst vid jämförelser mellan de självs kattade delmängderna oregistrerad alkohol och de registrerade delmängderna.

I CAN-rapport 140 (Leifman & Trolldal, 2014a) redovisades statistiskt säkerställda samband mellan respondenternas uppgivna köp och den faktiska försäljningen varje månad. Pearson's korrelationskoefficient var 0,69 för sprit, 0,75 för starköl och 0,78 för vin per månad under perioden 2008–2012.

I en revidering av tidigare beräknade nivåer (2001–2012) skattades täckningsgraderna för de olika dryckerna under hela den då aktuella perioden med hjälp av tidsserieanalys. De förväntade värdena på täckningsgraderna applicerades på de olika åren under perioden med åren 2008 och 2009 som basår. (Se Leifman & Trolldal (2014a) för en detaljerad beskrivning.)

Från och med år 2013 beräknas täckningsgraderna på ett annorlunda sätt. För åren 2013 och 2014 används genomsnittet för de två senaste åren som utgångspunkt för beräkningarna och sedan 2015 de tre senaste åren. I tabell 14 redovisas täckningsgraderna för de olika dryckerna för åren 2021–2023, genomsnittet för dessa år och de beräknade korrigeringsfaktorerna.

De genomsnittliga täckningsgraderna är lägst för sprit och högst för starkvin. Av detta följer att korrigeringsfaktorn blir högst sprit och lägst för starkvin.

Tabell 14. Täckningsgrad i procent, självrapporterade köp och faktisk försäljning på Systembolaget åren 2021–2023, samt beräknad korrigeringsfaktor.

	Sprit	Starkvin	Vin	Starköl	Cider
2021	95,9	170,6	101,9	93,4	135,1
2022	87,6	154,0	100,5	91,2	136,6
2023	96,4	153,5	95,8	92,9	137,9
Genomsnitt 2021–2023	93,3	159,4	99,4	92,5	136,5
Korrigeringsfaktorer 2023	1,07	0,63	1,01	1,08	0,73

Av tabellen framgår att respondenternas uppgivna köp av starköl på Systembolaget motsvarar 92,5 % av den faktiska försäljningen i genomsnitt under åren 2021–2023. För att beräkna korrigeringsfaktorn divideras 1 med täckningsgraden. För starkölets del blir beräkningen därför $1/0,925$ vilket är 1,08. (Det är med andra ord det inverterade värdet av täckningsgraden som används som korrigeringsfaktor.)

Vin hade en täckningsgrad på i genomsnitt 99,4. Korrigeringsfaktorn blir på motsvarande sätt $1/0,994$ vilket är 1,01. Korrigeringsfaktorerna för de övriga dryckerna blir 1,07 för sprit, 0,63 för starkvin och 0,73 för cider. Dessa korrigeringsfaktorer utgör grunden för den korrigeringsfaktor som görs för de olika delmängderna av oregistrerad alkohol.

I tabell 15 redovisas de oregistrerade delmängderna före korrigeringen. Det är således dessa siffror som är utgångspunkten för våra analyser, men de måste, i enlighet med resonemanget ovan, korrigeras för att bättre stämma överens med de verkliga nivåerna oregistrerad alkohol i Sverige.

Det är i detta sammanhang viktigt att poängtera att alla frågor om anskaffning av drycker från olika källor i undersökningen är väldigt lika. De är således uppbyggda kring den senaste gången respondenten köpt, eller på annat sätt anskaffat alkohol, multiplicerat med antal gånger under de senaste 30 dagarna. Detta gäller även frågorna om köp på Systembolaget, vilket är en förutsättning för att kunna använda sig av systembolagsfrågorna som bas för korrigering av de oregistrerade delmängderna.

När det gäller Systembolagets försäljning har det dock visat sig att en del av den sker till norska invånare som gör köp i Sverige. En uppskattning på fem procent av försäljningen har i Monitor tidigare använts som mått på denna gränshandel. Denna mängd har därför exkluderats i de försäljningsmängder som varit utgångspunkten för beräkningen av de olika täckningsgraderna och korrigeringsfaktorerna, eftersom endast svensktalande telefonabonnenter som bor i Sverige ingår i urvalet till Monitormätningarnas frågeundersökning. På grund av den lägre norska gränshandeln under pandemiåren 2020 och 2021 har dock andelarna 1,2 % respektive 1,4 % använts. För år 2022 användes andelen 3,6 % och för 2023 var andelen 3,5 %. (Se avsnittet om den norska gränshandeln i den här rapporten.) I de sålda volymer registrerad alkohol som redovisas inom ramen för Monitormätningarna ingår däremot all försäljning, oberoende av vilka som köpt dryckerna.

Tabell 15. Skattad årlig resandeförsel, köp av smugglad alkohol, hemtillverkning och internethandel. Per dryck och anskaffningskälla utan korrigeringar. Antal miljoner volymliter 2001–2023.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019a	2019b	2020	2021	2022	2023
Införsel																								
Starköl	52,8	55,1	57,4	71,6	58,1	48,0	42,2	49,4	36,2	32,5	34,4	31,1	34,6	28,7	26,5	27,9	36,2	27,9	32,7	39,3	16,8	19,6	36,2	26,2
Vin	25,5	28,3	31,1	36,0	29,9	20,1	21,6	20,6	15,6	13,4	16,5	15,0	16,0	13,2	11,6	11,6	14,1	10,6	12,1	19,7	7,9	5,3	13,3	10,9
Sprit	10,5	10,6	14,5	19,3	16,5	14,3	14,4	13,8	10,1	10,8	10,1	9,1	11,0	8,6	8,7	8,0	9,0	7,0	7,1	9,4	3,3	3,4	5,8	6,2
Cider	•	•	•	•	•	2,0	1,6	3,7	1,9	1,5	3,6	1,4	1,8	1,3	3,4	1,7	2,3	1,3	2,1	2,9	2,1	3,6	1,8	4,7
Starkvin	3,2	4,1	3,3	4,0	3,0	4,0	2,3	1,7	1,2	0,9	0,8	1,1	0,7	0,8	0,6	0,7	0,9	0,9	0,5	0,7	0,2	0,1	0,7	0,5
Hemtillverkning																								
Starköl	1,1	2,1	1,3	2,2	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	3,2	7,8	6,0	9,5	7,8	7,4	10,2	8,9	11,9	10,2	7,9
Vin	9,2	14,3	11,7	9,8	7,4	5,7	5,2	5,3	3,2	6,6	5,3	2,1	4,8	4,6	3,0	3,2	3,0	5,2	3,4	4,6	3,9	5,9	7,2	7,0
Sprit	2,8	2,7	1,8	2,2	1,3	1,0	0,7	0,7	0,8	1,1	0,6	0,6	0,7	0,4	0,7	0,6	0,7	0,6	0,6	0,7	0,7	0,9	1,1	1,3
Köp av smugglat																								
Starköl	16,2	21,6	38,9	54,0	55,1	48,4	43,0	33,1	28,0	21,2	25,8	18,4	23,7	24,7	23,7	27,6	22,9	21,3	13,9	32,0	18,9	15,3	12,7	10,0
Vin	1,6	2,1	4,7	4,4	4,9	4,5	3,6	3,7	3,9	2,0	0,9	1,3	1,9	0,3	0,6	1,1	1,1	1,8	1,2	2,8	1,6	4,2	2,3	3,7
Sprit	2,8	3,4	2,7	4,1	5,6	5,6	3	2,8	3,4	2,6	1,6	2,1	2,1	1,5	2,0	1,6	1,4	1,3	0,8	1,7	1,1	1,7	0,5	0,9
Cider	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	1,6	2,5	3,9	0,8	0,8	0,6	2,2	1,6	1,6	3,7	4,2	3,2	4,2	0,3
Internet																								
Vin	•	•	•	•	•	0,2	0,0	0,2	1,4	0,6	2,4	1,1	4,0	3,9	3,1	3,5	3,6	2,9	3,4	4,7	7,0	8,2	7,2	5,2
Starköl	•	•	•	•	•	1,3	0,5	0,1	0,1	0,0	0,2	1,0	2,6	2,5	1,4	1,5	0,9	1,6	1,1	1,5	3,1	4,1	5,1	3,4
Cider	•	•	•	•	•	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,2	1,6	2,2	0,7	0,2	1,1	2,0
Sprit	•	•	•	•	•	0,3	0,1	0,2	0,3	0,1	0,6	0,2	1,0	0,4	0,3	0,4	0,5	0,6	0,3	0,4	0,7	0,5	1,1	1,2
Starkvin	•	•	•	•	•	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1

Tecknet . innebär att delmängderna inte mättes det aktuella året.

Bortfall av problemdrickare

Utgångspunkten för korrigeringarna är att respondenterna under- eller överrapporterar de olika oregistrerade delmängderna (resandeförsel, köp av smugglad alkohol, hemtillverkning och internetköp) lika mycket som de under- eller överrapporterar köpen på Systembolaget. Det är dock inte säkert att rapporteringen är densamma för de olika oregistrerade delmängderna som den är för alkoholköpen på Systembolaget. Detta kan till viss del testas och korrigeras.

Korrigeringsfaktorerna (redovisade i tabell 14 och nedan även benämnda som kvoter) kan nämligen delas upp i två delar. Den första delen är kopplad till bland annat glömska och social önskvärdhet hos respondenterna generellt. Den andra delen beror på effekterna av att de personer som dricker allra mest är överrepresenterade i bortfallet, vilket tidigare svenska studier har visat. Denna grupp kallas fortsättningsvis för ”problemdrickare” (Kühlhorn, m.fl., 1999; Leifman, 2000). Eftersom konsumtionen är så pass hög i denna grupp, och möjligen också anskaffningen av oregistrerade delmängder, är det av stor vikt att särskild hänsyn tas till denna grupps andel av de olika delmängderna.

Den första delen av korrigeringsfaktorerna antas i Monitormätningarna vara lika stor för de olika oregistrerade delmängderna som på Systembolaget. Men den andra delen kan dock skattas någorlunda för respektive oregistrerad dryckesspecifik delmängd (här införsel, köp av smugglat och hembränt). De slutgiltiga korrigeringsfaktorerna blir därför något annorlunda (högre eller lägre) än för de ursprungliga korrigeringsfaktorerna som bara baseras på uppgivna köp och faktisk försäljning på Systembolaget, se tabell 14.

Det första steget blir därför att skatta hur stor del av korrigeringsfaktorerna, enligt tabell 14, som beror på att problemdrickarna är överrepresenterade i bortfallet. I tidigare studier har det antagits att andelen problemdrickare i befolkningen är 3 % men att endast 1 % nås i den här typen av undersökningar (Kühlhorn, m.fl., 1999; Leifman, 2000). Detta antagande används även i de här beräkningarna. När andelen problemdrickare räknas upp från 1 % till 3 % ökar täckningsgraden och den ursprungliga korrigeringskvoten ändras i motsvarande grad. Skillnaden mellan den ursprungliga och den nya kvoten skulle enligt detta resonemang alltså bero på bortfallet av problemdrickare. Ett räkneexempel visar att om den ursprungliga korrigeringsfaktorn är 1,7 och den nya beräknas till 1,5 är skillnaden däremellan (0,2) den del som beror på problemdrickarna är underrepresenterade bland de svarande. Kvoten 1,5 är alltså den del som endast har att göra med den allmänna underrapporteringen av de svarande respondenterna.

I de här beräkningarna definieras problemdrickarna som den procent av respondenterna i frågeundersökningen som dricker mest, enligt de uppgifter om självrapporterad konsumtion på individnivå som också ingår i Monitormätningarnas frågeundersökning.

Nästa steg är att beräkna hur stor del av de olika delmängderna som problemdrickarna svarar för och ställa denna del mot motsvarande andelar för Systembolagets drycker (enligt tabell 14). Om exempelvis problemdrickarna svarar för en lägre andel av den totala resandeförseln av sprit än vad de svarar för när det gäller köp av sprit på Systembolaget blir korrigeringskvoten som beror på problemdrickarna mindre än för Systembolaget (alltså mindre än 0,2) och den totala korrigeringskvoten blir lägre än 1,7. Om problemdrickarna till exempel svarar för 4,5 % av all resandeförsel av sprit men för 9 % av alla spritköp på Systembolaget blir kvoten för resandeförsel 1,6 istället för 1,7 enligt följande beräkning: $0,2 * (0,045 / 0,09) = 0,1$ och den totala korrigeringskvoten blir $1,5 + 0,1$, det vill säga 1,6.

Om problemdrickarna däremot svarar för en högre andel jämfört med motsvarande drycks andel på Systembolaget ska den totala korrigeringsfaktorn räknas upp. Så visar sig vara fallet för samtliga köp av de olika smugglade alkoholdryckerna. Om exempelvis problemdrickarna svarar för 18 % av den sammantagna köpvolymer av smugglad sprit, ska denna ställas mot Systembolagets andel om 9 % (som ovan). Korrigeringskvoten på grund av problemdrickarnas blir därmed $0,2 * (0,18 / 0,09) = 0,4$. Den totala korrigeringen blir då i detta fall 1,9 ($1,5 + 0,4$) istället för den ursprungliga 1,7 som enbart baserades på täckningsgraden för köpen på Systembolaget.

Om problemdrickarnas andel av köp av en viss delmängd skulle vara exakt densamma som deras andel av köpen på Systembolaget av samma dryck, behålls den ursprungliga korrigeringsfaktorn för denna delmängd. Det skulle innebära att ingen ändring av den ursprungliga korrigeringsfaktorn behöver genomföras. På detta sätt får vi alltså fram dryckesspecifika korrigeringskvoter för resandeförsel, köp av smugglat och för hembränt.

Även om principen bakom dessa korrigeringar är fullt rimlig, bör det beaktas att de bygger på vissa antaganden. För det första att andelen problemdrickare i befolkningen är just 3 % och för det andra, att det inte har skett några betydande förändringar avseende i vilken utsträckning problemdrickare nås i denna typ av undersökning. Att avstå ifrån att göra någon korrigering alls bedömer vi dock vara ett betydligt sämre alternativ.

Hur ser det då faktiskt ut bland problemdrickarna i Monitormätningarnas frågeundersökning? Den andel av de totala köpvolymer på Systembolaget som problemdrickarna stod för åren 2021–2023 framgår av tabell 16. Exempelvis svarar denna grupp för 11,5 % av den totala mängden sprit som köpts på Systembolaget, 8,4 % av starkölsköpen, men endast för 4,2 % av det vin som köptes där.

Om problemdrickarnas andelar är lika stora för resandeförsel, köp av smugglat och hemtillverkning, behövs alltså inga ytterligare ändringar av korrigeringsfaktorerna, men så är inte fallet. De andelar som problemdrickarna svarade för när det gäller de oregistrerade delmängderna varierar och redovisas också i tabell 16.

Det framgår att andelarna resandeförd sprit och starköl i gruppen problemdrickare är lägre än deras motsvarande andelar av köp på Systembolaget (5,2 % respektive 8,8 %). Problemdrickarnas andelar av köp av smugglad sprit och starköl är däremot högre jämfört med deras andelar av köpen på Systembolaget (26,6 % respektive 20,0 %). Även hembränd sprit är avsevärt mer koncentrerad till gruppen problemdrickare jämfört med motsvarande andel av spritköpen på Systembolaget.

När det gäller resandeförsel av sprit och vin betyder det att dessa delmängder ska räknas upp i mindre utsträckning än vad de initiala korrigeringskvoterna indikerade. För starkölets del är situationen den omvända, även om skillnaden är liten (8,8 % respektive 8,4 %).

Tabell 16. Andel av de aktuella delmängderna som problemdrickarna (den procent som dricker mest) svarade för i genomsnitt under treårsperioden 2021–2023.

	Sprit	Starköl	Vin
Systembolaget	11,1 %	8,4 %	4,4 %
Resandeförsel	5,2 %	8,8 %	3,6 %
Köp av smugglat	26,6 %	20,0 %	..
Hemtillverkning	75,0 %	..	..

Smugglat starkvin ingår inte i Monitormätningarna eftersom nivåerna bedöms som ytterst små. Hemtillverkning av vin och öl, köp av smugglat vin och cider, resandeförsel av starkvin och cider samt internetköp: antalet respondenter med värden har varit för litet för att kunna genomföra meningsfulla analyser.

Sammanfattningsvis kan det dock konstateras att de nya korrigerade kvoterna, då hänsyn tagits till bortfallet av problemdrickare, blir högre för köp av smugglat. Det beror alltså på att köp av smugglad alkohol är mer koncentrerad till problemdrickarna än vad köpen på Systembolaget är. Däremot blir kvoterna lägre för resandeförsel av sprit och vin, vilket beror på att införseln av dessa drycker är mindre koncentrerad till problemdrickarna än vad Systembolagsköpen är. För en detaljerad beskrivning av dessa korrigeringar, se Leifman & Trolldal (2014a) samt Nyfjäll & Trolldal (2022).

De dryckeskategorier som korrigeras för problemdrickarna på detta sätt är resandeförsel av sprit, starköl och vin, köp av smugglade sprit och starköl samt hemtillverkning av sprit. Övriga kategorier har så pass små volymer att beräkningar av andelar bland dem som dricker mest inte blir meningsfulla. För dessa kategorier används enbart den initiala korrigeringskvoten, utan ytterligare ändringar. Det gäller köp via internet, köp av smugglat vin och cider, resandeförd starkvin och cider, samt hemtillverkning av vin och öl. De slutgiltiga kvoterna för samtliga delmängder redovisas i tabell 17.

Tabell 17. Korrigeringskvoter med utgångspunkt i täckningsgraden mellan självrapporterade köp och faktisk försäljning på Systembolaget, samt korrigering för koncentrationen av de olika delmängderna bland problemdrickarna, 2001–2023.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019a	2019b	2020	2021	2022	2023
Resandeförseel																								
Sprit	1,26	1,28	1,32	1,35	1,42	1,45	1,49	1,56	1,54	1,61	1,62	1,60	1,67	1,91	1,83	1,76	1,55	1,48	1,46	1,15	1,11	1,02	0,99	0,98
Starköl	1,28	1,28	1,29	1,31	1,31	1,33	1,30	1,31	1,27	1,27	1,25	1,31	1,35	1,36	1,33	1,31	1,31	1,32	1,32	1,05	1,03	1,03	1,06	1,09
Vin	0,93	0,94	0,95	0,98	1,00	1,01	1,02	1,06	1,06	1,11	1,12	1,12	1,15	1,17	1,16	1,16	1,15	1,16	1,18	0,95	1,00	1,02	1,00	0,99
Starkvin	0,67	0,68	0,69	0,73	0,73	0,73	0,69	0,69	0,67	0,68	0,68	0,74	0,74	0,86	0,93	0,96	0,83	0,70	0,77	0,52	0,64	0,69	0,68	0,63
Cider	.	.	.	.	.	1,24	1,25	1,27	1,19	1,18	1,18	1,33	1,33	1,40	1,35	1,38	1,18	1,15	1,04	0,68	0,73	0,73	0,76	0,73
Hemtillverkning																								
Sprit a)	0,063	0,063	0,059	0,054	0,043	0,035	0,027	0,023	0,026	0,033	0,040	0,035	0,029	0,026	0,025	0,023	0,026	0,025	0,022	0,020	0,021	0,031	0,040	0,047
Starköl	1,38	1,38	1,38	1,38	1,38	1,38	1,38	1,38	1,38	1,38	1,38	1,44	1,44	1,47	1,46	1,43	1,41	1,39	1,42	1,13	1,11	1,09	1,08	1,08
Vin	0,93	0,94	0,96	0,97	0,99	1,00	1,03	1,06	1,06	1,09	1,10	1,16	1,16	1,19	1,19	1,20	1,19	1,19	1,20	0,96	0,99	0,99	0,99	1,01
Köp av smugglat																								
Sprit	1,32	1,41	1,52	1,60	1,63	1,63	1,67	1,77	1,71	1,79	1,86	2,05	2,28	2,43	2,31	2,01	2,11	2,13	2,38	1,88	1,71	1,54	1,39	1,33
Starköl	1,30	1,33	1,39	1,44	1,46	1,54	1,54	1,56	1,54	1,56	1,57	1,65	1,73	1,65	1,65	1,50	1,62	1,62	1,75	1,52	1,32	1,26	1,21	1,27
Vin	0,98	1,02	1,02	1,03	1,05	1,15	1,18	1,33	1,24	1,28	1,18	1,16	1,16	1,19	1,19	1,20	1,19	1,19	1,20	0,96	0,99	0,99	0,99	1,01
Cider	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1,20	1,33	1,33	1,40	1,35	1,38	1,18	1,15	1,04	0,68	0,73	0,73	0,76	0,73
Systembolaget (Internet)																								
Sprit	1,37	1,40	1,43	1,45	1,50	1,52	1,57	1,65	1,65	1,72	1,73	1,85	1,85	2,03	1,97	1,90	1,71	1,62	1,59	1,26	1,23	1,16	1,11	1,07
Starköl	1,38	1,38	1,38	1,38	1,38	1,38	1,38	1,38	1,38	1,38	1,38	1,44	1,44	1,47	1,46	1,43	1,41	1,39	1,42	1,13	1,11	1,09	1,08	1,08
Vin	0,93	0,94	0,96	0,97	0,99	1,00	1,03	1,06	1,06	1,09	1,10	1,16	1,16	1,19	1,19	1,20	1,19	1,19	1,20	0,96	0,99	0,99	0,99	1,01
Starkvin	0,68	0,68	0,68	0,68	0,68	0,68	0,68	0,68	0,68	0,68	0,68	0,74	0,74	0,86	0,93	0,96	0,83	0,70	0,77	0,52	0,64	0,69	0,68	0,63
Cider	1,20	1,20	1,20	1,20	1,20	1,20	1,20	1,20	1,20	1,20	1,20	1,33	1,33	1,40	1,35	1,38	1,18	1,15	1,04	0,68	0,73	0,73	0,76	0,73

a) Avser den andel som den hembrända spriten svarar för av den totala spritkonsumtionen. Tecknet . innebär att delmängderna inte mättes det aktuella året.

Bilaga 2: Tabellbilaga

Tabell 18. Alkoholanskaffningens olika delmängder i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, 2001–2023.

Delmängd	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019a	2019b	2020	2021	2022	2023
Totalt	8,84	9,55	10,03	10,56	10,26	10,09	9,85	9,83	9,54	9,50	9,47	9,12	9,75	9,27	9,13	9,00	8,97	8,81	8,66	8,98	8,47	8,68	8,88	8,64
Registrerat	6,50	6,88	6,88	6,51	6,53	6,81	6,98	7,02	7,30	7,38	7,32	7,21	7,32	7,20	7,12	7,15	7,03	7,20	7,14	7,14	7,47	7,60	7,56	7,44
Systembolaget	4,63	4,97	5,07	4,79	4,87	5,08	5,31	5,40	5,76	5,80	5,78	5,75	5,80	5,74	5,70	5,71	5,67	5,79	5,82	5,82	6,47	6,50	6,20	6,09
Restauranger	1,03	1,08	1,00	0,99	0,96	0,99	1,00	0,99	0,92	0,94	0,97	0,93	1,01	0,97	0,95	0,97	0,92	0,97	0,90	0,90	0,59	0,71	0,98	1,00
Folköl	0,84	0,83	0,81	0,72	0,71	0,73	0,68	0,63	0,62	0,64	0,57	0,53	0,51	0,49	0,47	0,47	0,44	0,43	0,42	0,42	0,41	0,40	0,38	0,35
Oregistrerat	2,35	2,67	3,16	4,05	3,73	3,28	2,87	2,81	2,24	2,12	2,16	1,91	2,44	2,08	2,01	1,85	1,94	1,62	1,52	1,84	1,01	1,08	1,32	1,20
Resandeförsel	1,66	1,75	2,10	2,71	2,31	1,93	1,88	1,93	1,39	1,39	1,42	1,27	1,50	1,30	1,22	1,13	1,22	0,91	0,97	1,04	0,40	0,37	0,70	0,62
Hemtillverkning	0,31	0,41	0,36	0,34	0,26	0,21	0,17	0,17	0,13	0,21	0,19	0,13	0,17	0,17	0,18	0,16	0,19	0,21	0,16	0,18	0,15	0,22	0,24	0,23
Köp av smuglat	0,38	0,51	0,70	1,00	1,15	1,10	0,80	0,69	0,67	0,49	0,45	0,46	0,58	0,47	0,50	0,45	0,42	0,40	0,28	0,51	0,29	0,31	0,18	0,19
Internet	•	•	•	•	•	0,04	0,02	0,02	0,05	0,02	0,10	0,05	0,19	0,13	0,10	0,12	0,12	0,11	0,10	0,11	0,17	0,17	0,20	0,16

Källor: Monitormätningarna, Systembolaget, Folkhälsomyndigheten och Sveriges Bryggerier. Pga. avrundning är summan av delmängderna inte alltid identisk med totalsumman. Tecknet • innebär att delmängderna inte mättes det aktuella året.

Tabell 19. De olika delmängdernas andelar i procent av den totala alkoholanskaffningen, baserat på liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, 2001–2023.

Delmängd	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019a	2019b	2020	2021	2022	2023
Registrerat	73,5	72,0	68,5	61,6	63,7	67,5	70,9	71,4	76,5	77,7	77,2	79,1	75,0	77,6	78,0	79,4	78,4	81,6	82,5	79,5	88,1	87,6	85,2	86,1
Systembolaget	52,3	52,0	50,5	45,4	47,5	50,4	53,9	54,9	60,4	61,1	61,0	63,1	59,5	61,9	62,4	63,4	63,2	65,7	67,2	64,8	76,4	74,9	69,8	70,5
Restauranger	11,7	11,4	10,0	9,4	9,3	9,8	10,1	10,1	9,7	9,9	10,2	10,2	10,3	10,5	10,5	10,8	10,2	11,0	10,4	10,0	6,9	8,1	11,1	11,6
Folköl	9,4	8,7	8,1	6,9	6,9	7,3	6,9	6,4	6,5	6,7	6,0	5,8	5,2	5,3	5,2	5,2	4,9	4,9	4,8	4,7	4,8	4,6	4,3	4,0
Oregistrerat	26,5	28,0	31,5	38,4	36,3	32,5	29,1	28,6	23,5	22,3	22,8	20,9	25,0	22,4	22,0	20,6	21,6	18,4	17,5	20,5	11,9	12,4	14,8	13,9
Resandeförsel	18,7	18,4	20,9	25,6	22,5	19,1	19,0	19,7	14,6	14,6	15,0	13,9	15,4	14,0	13,4	12,5	13,6	10,3	11,2	11,6	4,7	4,3	7,9	7,2
Hemtillverkning	3,5	4,3	3,5	3,2	2,6	2,1	1,8	1,7	1,4	2,2	2,0	1,4	1,7	1,9	2,0	1,8	2,1	2,4	1,9	2,0	1,8	2,5	2,7	2,7
Köp av smugglat	4,3	5,3	7,0	9,5	11,2	10,9	8,1	7,1	7,0	5,2	4,8	5,0	5,9	5,0	5,5	5,0	4,6	4,5	3,2	5,7	3,4	3,6	2,0	2,1
Internet	.	.	.	.	.	0,4	0,2	0,2	0,5	0,2	1,0	0,6	1,9	1,4	1,1	1,3	1,3	1,2	1,2	1,2	2,0	2,0	2,2	1,9
Totalt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Källor: Monitormätningarna, Systembolaget, Folkhälsomyndigheten och Sveriges Bryggerier. Pga. avrundning är summan av delmängderna inte alltid identisk med totalsumman. Tecknet • innebär att delmängderna inte mättes det aktuella året.

Tabell 20. Den totala alkoholanskaffningen uppdelad på dryck och anskaffningskälla, i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, 2001–2023.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019a	2019b	2020	2021	2022	2023
Vin, totalt	3,02	3,40	3,54	3,59	3,48	3,46	3,61	3,66	3,76	3,83	3,94	3,80	4,00	3,89	3,74	3,76	3,76	3,76	3,71	3,80	3,82	3,86	3,88	3,77
Systembolaget	2,11	2,33	2,44	2,39	2,46	2,57	2,72	2,81	3,05	3,13	3,15	3,15	3,20	3,16	3,13	3,12	3,08	3,10	3,09	3,09	3,35	3,30	3,15	3,08
Restaurang	0,29	0,29	0,27	0,29	0,25	0,29	0,32	0,28	0,26	0,28	0,32	0,28	0,30	0,30	0,27	0,28	0,28	0,28	0,25	0,25	0,17	0,21	0,29	0,30
Resandeförsel	0,44	0,51	0,56	0,67	0,56	0,41	0,41	0,39	0,29	0,26	0,31	0,29	0,30	0,26	0,22	0,22	0,26	0,20	0,22	0,29	0,12	0,08	0,20	0,16
Hemtillverkning	0,14	0,23	0,19	0,16	0,12	0,10	0,09	0,09	0,06	0,12	0,10	0,04	0,09	0,09	0,06	0,06	0,05	0,09	0,06	0,07	0,06	0,09	0,10	0,10
Internet	.	.	.	.	.	0,00	0,00	0,00	0,02	0,01	0,04	0,02	0,08	0,07	0,06	0,07	0,07	0,05	0,06	0,07	0,10	0,12	0,11	0,08
Köp av smugglat	0,03	0,04	0,08	0,08	0,09	0,09	0,07	0,08	0,08	0,04	0,02	0,03	0,03	0,01	0,01	0,02	0,02	0,03	0,02	0,04	0,02	0,06	0,03	0,05
Starköl, totalt	2,46	2,71	2,95	3,19	3,09	3,04	2,96	2,92	2,77	2,64	2,70	2,62	2,79	2,76	2,75	2,77	2,79	2,81	2,76	2,92	2,63	2,70	2,82	2,73
Systembolaget	1,20	1,31	1,36	1,30	1,34	1,45	1,51	1,53	1,61	1,59	1,59	1,58	1,60	1,61	1,60	1,62	1,61	1,69	1,70	1,70	1,91	1,93	1,84	1,83
Restaurang	0,57	0,61	0,60	0,57	0,56	0,54	0,54	0,54	0,51	0,51	0,52	0,52	0,54	0,54	0,55	0,56	0,51	0,56	0,54	0,54	0,36	0,41	0,53	0,57
Resandeförsel	0,52	0,54	0,56	0,71	0,57	0,47	0,40	0,47	0,33	0,29	0,30	0,28	0,32	0,27	0,24	0,25	0,32	0,24	0,28	0,27	0,11	0,13	0,24	0,18
Köp av smugglat	0,16	0,22	0,41	0,59	0,60	0,55	0,48	0,37	0,31	0,23	0,28	0,21	0,28	0,28	0,27	0,28	0,25	0,23	0,16	0,32	0,16	0,12	0,10	0,08
Hemtillverkning	0,01	0,02	0,01	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,03	0,08	0,06	0,09	0,07	0,07	0,08	0,06	0,08	0,07	0,05
Internet	.	.	.	.	.	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,03	0,03	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,03	0,03	0,02
Sprit, totalt	2,44	2,50	2,61	2,94	2,86	2,71	2,47	2,46	2,25	2,25	2,09	2,02	2,29	2,01	2,02	1,87	1,83	1,65	1,60	1,67	1,44	1,54	1,61	1,59
Systembolaget	1,22	1,21	1,14	0,98	0,95	0,94	0,95	0,93	0,98	0,96	0,92	0,91	0,89	0,85	0,87	0,87	0,86	0,87	0,90	0,90	1,07	1,12	1,06	1,02
Resandeförsel	0,69	0,70	0,98	1,33	1,19	1,03	1,06	1,05	0,76	0,83	0,78	0,69	0,86	0,76	0,73	0,64	0,62	0,45	0,45	0,47	0,16	0,15	0,24	0,26
Restaurang	0,18	0,18	0,13	0,13	0,14	0,16	0,14	0,17	0,15	0,15	0,13	0,13	0,17	0,13	0,13	0,14	0,13	0,13	0,11	0,11	0,06	0,09	0,16	0,13
Hemtillverkning	0,15	0,16	0,15	0,16	0,12	0,10	0,07	0,06	0,06	0,07	0,08	0,07	0,06	0,05	0,05	0,04	0,05	0,04	0,03	0,03	0,03	0,05	0,06	0,07
Internet	.	.	.	.	.	0,03	0,01	0,01	0,02	0,01	0,05	0,02	0,09	0,03	0,03	0,04	0,04	0,04	0,02	0,02	0,04	0,02	0,05	0,05
Köp av smugglat	0,19	0,25	0,21	0,34	0,46	0,46	0,25	0,24	0,28	0,22	0,14	0,20	0,23	0,17	0,21	0,14	0,13	0,12	0,09	0,14	0,08	0,11	0,03	0,05
Cider, totalt	0,09	0,12	0,13	0,12	0,12	0,14	0,14	0,16	0,14	0,14	0,16	0,15	0,16	0,13	0,14	0,13	0,15	0,15	0,17	0,17	0,17	0,18	0,19	0,19
Systembolaget	0,09	0,12	0,13	0,12	0,12	0,13	0,12	0,12	0,13	0,13	0,12	0,12	0,11	0,11	0,11	0,11	0,12	0,13	0,13	0,13	0,14	0,15	0,16	0,16
Resandeförsel	.	.	.	.	.	0,02	0,01	0,03	0,01	0,01	0,03	0,01	0,02	0,01	0,03	0,01	0,02	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,01	0,02
Internet	.	.	.	.	.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,01	0,00	0,00	0,01	0,01
Köp av smugglat	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	0,01	0,02	0,03	0,01	0,01	0,01	0,02	0,01	0,01	0,01	0,02	0,01	0,02	0,00
Folköl	0,84	0,83	0,81	0,72	0,71	0,73	0,68	0,63	0,62	0,64	0,57	0,53	0,51	0,49	0,47	0,47	0,44	0,43	0,42	0,42	0,41	0,40	0,38	0,35
Totalt	8,84	9,55	10,03	10,56	10,26	10,09	9,85	9,83	9,54	9,50	9,47	9,12	9,75	9,27	9,13	9,00	8,97	8,81	8,66	8,98	8,47	8,68	8,88	8,64

Tabell 21. Den totala alkoholanskaffningen uppdelad på anskaffningskälla och dryck, i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, 2001–2023.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019a	2019b	2020	2021	2022	2023
Systembolaget	4,63	4,97	5,07	4,79	4,87	5,08	5,31	5,40	5,76	5,80	5,78	5,75	5,80	5,74	5,70	5,71	5,67	5,79	5,82	5,82	6,47	6,50	6,20	6,09
Vin	2,11	2,33	2,44	2,39	2,46	2,57	2,72	2,81	3,05	3,13	3,15	3,15	3,20	3,16	3,13	3,12	3,08	3,10	3,09	3,09	3,35	3,30	3,15	3,08
Starköl	1,20	1,31	1,36	1,30	1,34	1,45	1,51	1,53	1,61	1,59	1,59	1,58	1,60	1,61	1,60	1,62	1,61	1,69	1,70	1,70	1,91	1,93	1,84	1,83
Sprit	1,22	1,21	1,14	0,98	0,95	0,94	0,95	0,93	0,98	0,96	0,92	0,91	0,89	0,85	0,87	0,87	0,86	0,87	0,90	0,90	1,07	1,12	1,06	1,02
Cider	0,09	0,12	0,13	0,12	0,12	0,13	0,12	0,12	0,13	0,13	0,12	0,12	0,11	0,11	0,11	0,11	0,12	0,13	0,13	0,13	0,14	0,15	0,16	0,16
Restaurang	1,03	1,08	1,00	0,99	0,96	0,99	1,00	0,99	0,92	0,94	0,97	0,93	1,01	0,97	0,95	0,97	0,92	0,97	0,90	0,90	0,59	0,71	0,98	1,00
Starköl	0,57	0,61	0,60	0,57	0,56	0,54	0,54	0,54	0,51	0,51	0,52	0,52	0,54	0,54	0,55	0,56	0,51	0,56	0,54	0,54	0,36	0,41	0,53	0,57
Vin	0,29	0,29	0,27	0,29	0,25	0,29	0,32	0,28	0,26	0,28	0,32	0,28	0,30	0,30	0,27	0,28	0,28	0,28	0,25	0,25	0,17	0,21	0,29	0,30
Sprit	0,18	0,18	0,13	0,13	0,14	0,16	0,14	0,17	0,15	0,15	0,13	0,13	0,17	0,13	0,13	0,14	0,13	0,13	0,11	0,11	0,06	0,09	0,16	0,13
Livsmedelsbutik	0,84	0,83	0,81	0,72	0,71	0,73	0,68	0,63	0,62	0,64	0,57	0,53	0,51	0,49	0,47	0,47	0,44	0,43	0,42	0,42	0,41	0,40	0,38	0,35
Resandeförsäl	1,66	1,75	2,10	2,71	2,31	1,93	1,88	1,93	1,39	1,39	1,42	1,27	1,50	1,30	1,22	1,13	1,22	0,91	0,97	1,04	0,40	0,37	0,70	0,62
Sprit	0,69	0,70	0,98	1,33	1,19	1,03	1,06	1,05	0,76	0,83	0,78	0,69	0,86	0,76	0,73	0,64	0,62	0,45	0,45	0,47	0,16	0,15	0,24	0,26
Starköl	0,52	0,54	0,56	0,71	0,57	0,47	0,40	0,47	0,33	0,29	0,30	0,28	0,32	0,27	0,24	0,25	0,32	0,24	0,28	0,27	0,11	0,13	0,24	0,18
Vin	0,44	0,51	0,56	0,67	0,56	0,41	0,41	0,39	0,29	0,26	0,31	0,29	0,30	0,26	0,22	0,22	0,26	0,20	0,22	0,29	0,12	0,08	0,20	0,16
Cider	.	.	.	.	.	0,02	0,01	0,03	0,01	0,01	0,03	0,01	0,02	0,01	0,03	0,01	0,02	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,01	0,02
Hemtillverkning	0,31	0,41	0,36	0,34	0,26	0,21	0,17	0,17	0,13	0,21	0,19	0,13	0,17	0,17	0,18	0,16	0,19	0,21	0,16	0,18	0,15	0,22	0,24	0,23
Vin	0,14	0,23	0,19	0,16	0,12	0,10	0,09	0,09	0,06	0,12	0,10	0,04	0,09	0,09	0,06	0,06	0,05	0,09	0,06	0,07	0,06	0,09	0,10	0,10
Sprit	0,15	0,16	0,15	0,16	0,12	0,10	0,07	0,06	0,06	0,07	0,08	0,07	0,06	0,05	0,05	0,04	0,05	0,04	0,03	0,03	0,03	0,05	0,06	0,07
Starköl	0,01	0,02	0,01	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,03	0,08	0,06	0,09	0,07	0,07	0,08	0,06	0,08	0,07	0,05
Köp av smugglat	0,38	0,51	0,70	1,00	1,15	1,10	0,80	0,69	0,67	0,49	0,45	0,46	0,58	0,47	0,50	0,45	0,42	0,40	0,28	0,51	0,29	0,31	0,18	0,19
Starköl	0,16	0,22	0,41	0,59	0,60	0,55	0,48	0,37	0,31	0,23	0,28	0,21	0,28	0,28	0,27	0,28	0,25	0,23	0,16	0,32	0,16	0,12	0,10	0,08
Vin	0,03	0,04	0,08	0,08	0,09	0,09	0,07	0,08	0,08	0,04	0,02	0,03	0,03	0,01	0,01	0,02	0,02	0,03	0,02	0,04	0,02	0,06	0,03	0,05
Sprit	0,19	0,25	0,21	0,34	0,46	0,46	0,25	0,24	0,28	0,22	0,14	0,20	0,23	0,17	0,21	0,14	0,13	0,12	0,09	0,14	0,08	0,11	0,03	0,05
Cider	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	0,01	0,02	0,03	0,01	0,01	0,01	0,02	0,01	0,01	0,01	0,02	0,01	0,02	0,00
Internet	.	.	.	.	.	0,04	0,02	0,02	0,05	0,02	0,10	0,05	0,19	0,13	0,10	0,12	0,12	0,11	0,10	0,11	0,17	0,17	0,20	0,16
Vin	.	.	.	.	.	0,00	0,00	0,00	0,03	0,01	0,04	0,02	0,08	0,07	0,06	0,07	0,07	0,05	0,06	0,07	0,10	0,12	0,11	0,08
Sprit	.	.	.	.	.	0,03	0,01	0,01	0,02	0,01	0,05	0,02	0,09	0,03	0,03	0,04	0,04	0,04	0,02	0,02	0,04	0,02	0,05	0,05
Starköl	.	.	.	.	.	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,03	0,03	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,03	0,03	0,02
Cider	.	.	.	.	.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,01	0,00	0,00	0,01	0,01

Tabell 22. Registrerad, oregistrerad och total alkoholanskaffning i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, totalt och per dryck, 2001–2023.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019a	2019b	2020	2021	2022	2023
Totalt	8,84	9,55	10,03	10,56	10,26	10,09	9,85	9,83	9,54	9,50	9,47	9,12	9,75	9,27	9,13	9,00	8,97	8,81	8,66	8,98	8,47	8,68	8,88	8,64
Reg.	6,50	6,88	6,88	6,51	6,53	6,81	6,98	7,02	7,30	7,38	7,32	7,21	7,32	7,20	7,12	7,15	7,03	7,20	7,14	7,14	7,47	7,60	7,56	7,44
Oreg.	2,35	2,67	3,16	4,05	3,73	3,28	2,87	2,81	2,24	2,12	2,16	1,91	2,44	2,08	2,01	1,85	1,94	1,62	1,52	1,84	1,01	1,08	1,32	1,20
Vin	3,02	3,40	3,54	3,59	3,48	3,46	3,61	3,66	3,76	3,83	3,94	3,80	4,00	3,89	3,74	3,76	3,76	3,76	3,71	3,80	3,82	3,86	3,88	3,77
Reg.	2,40	2,62	2,71	2,68	2,71	2,86	3,04	3,09	3,31	3,40	3,47	3,43	3,50	3,46	3,40	3,39	3,36	3,38	3,34	3,34	3,51	3,51	3,44	3,38
Oreg.	0,62	0,78	0,83	0,91	0,77	0,60	0,57	0,57	0,46	0,43	0,47	0,37	0,51	0,43	0,35	0,37	0,41	0,38	0,37	0,46	0,31	0,35	0,44	0,40
Starköl	2,46	2,71	2,95	3,19	3,09	3,04	2,96	2,92	2,77	2,64	2,70	2,62	2,79	2,76	2,75	2,77	2,79	2,81	2,76	2,92	2,63	2,70	2,82	2,73
Reg.	1,77	1,92	1,96	1,88	1,90	1,99	2,05	2,07	2,12	2,10	2,10	2,10	2,14	2,15	2,15	2,18	2,13	2,25	2,24	2,24	2,27	2,33	2,37	2,39
Oreg.	0,69	0,79	0,99	1,32	1,19	1,05	0,91	0,85	0,65	0,54	0,60	0,52	0,65	0,61	0,60	0,60	0,66	0,56	0,52	0,67	0,36	0,37	0,45	0,34
Sprit	2,44	2,50	2,61	2,94	2,86	2,71	2,47	2,46	2,25	2,25	2,09	2,02	2,29	2,01	2,02	1,87	1,83	1,65	1,60	1,67	1,44	1,54	1,61	1,59
Reg.	1,40	1,39	1,27	1,11	1,09	1,10	1,09	1,11	1,13	1,11	1,05	1,05	1,06	0,99	1,00	1,00	0,99	1,00	1,01	1,01	1,13	1,21	1,22	1,15
Oreg.	1,04	1,11	1,34	1,82	1,77	1,61	1,38	1,36	1,12	1,14	1,04	0,98	1,23	1,02	1,02	0,87	0,84	0,66	0,60	0,67	0,31	0,33	0,39	0,44
Cider	0,09	0,12	0,13	0,12	0,12	0,14	0,14	0,16	0,14	0,14	0,16	0,15	0,16	0,13	0,14	0,13	0,15	0,15	0,17	0,17	0,17	0,18	0,19	0,19
Reg.	0,09	0,12	0,13	0,12	0,12	0,13	0,12	0,12	0,13	0,13	0,12	0,12	0,11	0,11	0,11	0,11	0,12	0,13	0,13	0,13	0,14	0,15	0,16	0,16
Oreg.	.	.	.	.	.	0,02	0,01	0,03	0,01	0,01	0,04	0,03	0,05	0,02	0,04	0,02	0,03	0,02	0,03	0,04	0,03	0,03	0,03	0,03
Folköl	0,84	0,83	0,81	0,72	0,71	0,73	0,68	0,63	0,62	0,64	0,57	0,53	0,51	0,49	0,47	0,47	0,44	0,43	0,42	0,42	0,41	0,40	0,38	0,35

Källor: Monitormätningarna, Systembolaget, Folkhälsomyndigheten och Sveriges Bryggerier. Pga. avrundning är summan av delmängderna inte alltid identisk med totalsumman. Tecknet • innebär att delmängderna inte mättes det aktuella året.

Tabell 23. Registrerade och oregistrerade andelar av totalen och respektive dryck, 2001–2023.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019a	2019b	2020	2021	2022	2023
Totalt																								
Registrerat	73,5	72,0	68,5	61,6	63,7	67,5	70,9	71,4	76,5	77,7	77,2	79,1	75,0	77,6	78,0	79,4	78,4	81,6	82,5	79,5	88,1	87,6	85,2	86,1
Oreg.	26,5	28,0	31,5	38,4	36,3	32,5	29,1	28,6	23,5	22,3	22,8	20,9	25,0	22,4	22,0	20,6	21,6	18,4	17,5	20,5	11,9	12,4	14,8	13,9
Vin																								
Registrerat	79,6	77,1	76,6	74,6	77,8	82,7	84,2	84,4	87,8	88,8	88,1	90,2	87,4	89,1	90,7	90,2	89,2	89,8	90,1	87,8	92,0	90,9	88,6	89,5
Oreg.	20,4	22,9	23,4	25,4	22,2	17,3	15,8	15,6	12,2	11,2	11,9	9,8	12,6	10,9	9,3	9,8	10,8	10,2	9,9	12,2	8,0	9,1	11,4	10,5
Starköl																								
Registrerat	71,9	70,9	66,6	58,7	61,5	65,4	69,4	70,8	76,6	79,7	77,7	80,1	76,7	78,0	78,2	78,5	76,3	80,2	81,2	76,9	86,3	86,5	84,2	87,6
Oreg.	28,1	29,1	33,4	41,3	38,5	34,6	30,6	29,2	23,4	20,3	22,3	19,9	23,3	22,0	21,8	21,5	23,7	19,8	18,8	23,1	13,7	13,5	15,8	12,4
Sprit																								
Registrerat	57,4	55,7	48,5	37,8	38,2	40,7	44,2	44,9	50,2	49,4	50,1	51,6	46,1	49,1	49,4	53,6	54,0	60,2	62,9	60,3	78,5	78,4	75,6	72,6
Oreg.	42,6	44,3	51,5	62,2	61,8	59,3	55,8	55,1	49,8	50,6	49,9	48,4	53,9	50,9	50,6	46,4	46,0	39,8	37,1	39,7	21,5	21,6	24,4	27,4
Cider																								
Registrerat	•	•	•	•	•	88,0	90,2	79,5	89,6	91,4	75,4	77,4	69,5	85,4	74,2	84,2	77,9	85,6	80,1	78,9	82,3	83,6	83,1	84,4
Oreg.	•	•	•	•	•	12,0	9,8	20,5	10,4	8,6	24,6	22,6	30,5	14,6	25,8	15,8	22,1	14,4	19,9	21,1	17,7	16,4	16,9	15,6

Källor: Monitormätningarna, Systembolaget, Folkhälsomyndigheten och Sveriges Bryggerier. Pga. avrundning är summan av delmängderna inte alltid densamma som totalsumman. Tecknet • innebär att delmängderna inte mättes det aktuella året.

Tabell 24. Anskaffningen utifrån typ av dryck och dess källa. Procentuella andelar av den totala alkoholansskaffningen 2001–2023, rangordnade efter fördelningen 2023.

Typ av dryck och anskaffningskälla	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019a	2019b	2020	2021	2022	2023
1 Vin, Systembolaget	23,9	24,4	24,3	22,6	24,0	25,5	27,6	28,6	31,9	32,9	33,2	34,5	32,8	34,1	34,3	34,6	34,3	35,2	35,6	34,4	39,5	38,0	35,4	35,7
2 Starköl, Systembolaget	13,6	13,7	13,6	12,3	13,1	14,3	15,3	15,5	16,9	16,7	16,8	17,3	16,4	17,3	17,5	18,0	18,0	19,2	19,7	19,0	22,6	22,2	20,7	21,1
3 Sprit, Systembolaget	13,8	12,7	11,3	9,3	9,2	9,3	9,7	9,5	10,2	10,1	9,7	10,0	9,1	9,2	9,5	9,6	9,6	9,9	10,4	10,0	12,6	12,9	11,9	11,8
4 Starköl, restauranger	6,4	6,4	6,0	5,4	5,5	5,4	5,5	5,5	5,4	5,4	5,4	5,7	5,5	5,8	6,1	6,2	5,7	6,4	6,2	6,0	4,2	4,7	6,0	6,6
5 Folköl	9,4	8,7	8,1	6,9	6,9	7,3	6,9	6,4	6,5	6,7	6,0	5,8	5,2	5,3	5,2	5,2	4,9	4,9	4,8	4,7	4,8	4,6	4,3	4,0
6 Vin, restauranger	3,3	3,0	2,7	2,7	2,4	2,9	3,2	2,8	2,7	2,9	3,4	3,1	3,1	3,2	2,9	3,1	3,1	3,2	2,9	2,8	2,0	2,5	3,3	3,5
7 Sprit, resandeförsel	7,8	7,3	9,8	12,6	11,6	10,2	10,7	10,6	7,9	8,7	8,2	7,5	8,8	8,2	8,0	7,1	6,9	5,2	5,2	5,2	1,9	1,7	2,8	3,0
8 Starköl, resandeförsel	5,9	5,7	5,6	6,7	5,5	4,7	4,1	4,7	3,4	3,0	3,2	3,1	3,3	2,9	2,6	2,7	3,5	2,8	3,3	3,0	1,3	1,5	2,8	2,1
9 Vin, resandeförsel	5,0	5,4	5,5	6,3	5,4	4,0	4,1	4,0	3,1	2,7	3,3	3,1	3,1	2,8	2,4	2,5	2,9	2,3	2,6	3,2	1,4	0,9	2,3	1,9
10 Cider, Systembolaget	1,0	1,2	1,3	1,1	1,2	1,2	1,2	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,2	1,2	1,2	1,2	1,3	1,5	1,5	1,5	1,7	1,8	1,8	1,9
11 Sprit, restauranger	2,0	1,9	1,3	1,2	1,4	1,6	1,4	1,8	1,6	1,6	1,4	1,5	1,7	1,4	1,5	1,5	1,4	1,4	1,3	1,2	0,7	1,0	1,8	1,5
12 Vin, hemtillverkning	1,6	2,4	1,9	1,5	1,2	1,0	0,9	1,0	0,6	1,3	1,0	0,4	0,9	0,9	0,6	0,7	0,6	1,1	0,7	0,7	0,7	1,0	1,2	1,2
13 Starköl, köpt smuglat	1,8	2,3	4,1	5,5	5,9	5,4	4,9	3,8	3,2	2,4	3,0	2,3	2,9	3,0	2,9	3,1	2,8	2,6	1,8	3,6	1,9	1,4	1,1	0,9
14 Vin, internet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,1	0,5	0,2	0,8	0,8	0,6	0,7	0,7	0,6	0,7	0,8	1,2	1,4	1,2	0,9
15 Sprit, hemtillverkat	1,7	1,7	1,5	1,5	1,2	0,9	0,7	0,6	0,6	0,8	0,9	0,8	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,5	0,7	0,9
16 Starköl, hemtillverkning	0,1	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,4	0,9	0,6	1,0	0,8	0,8	0,8	0,8	1,0	0,8	0,6
17 Vin, köpt smuglat	0,3	0,4	0,8	0,8	0,9	0,9	0,7	0,9	0,9	0,4	0,2	0,3	0,4	0,1	0,1	0,2	0,2	0,4	0,3	0,4	0,3	0,7	0,4	0,6
18 Sprit, internet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,1	0,1	0,2	0,1	0,5	0,2	0,9	0,4	0,3	0,4	0,5	0,4	0,2	0,3	0,4	0,3	0,6	0,6
19 Sprit, köpt smuglat	2,2	2,6	2,1	3,2	4,5	4,5	2,5	2,4	3,0	2,3	1,5	2,2	2,3	1,9	2,3	1,6	1,5	1,4	1,0	1,5	1,0	1,3	0,3	0,6

Källor: Monitormätningarna, Systembolaget, Folkhälsomyndigheten och Sveriges Bryggerier.

Tabell 25. Registrerad alkoholförsäljning. Per anskaffningskälla och dryck i miljoner volymliter, 2001–2023.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019a	2019b	2020	2021	2022	2023
Systembolaget																								
Starköl	156,0	170,5	179,1	172,9	179,0	195,7	207,1	212,4	226,9	225,8	227,1	227,6	231,5	234,1	234,4	240,0	242,0	256,8	260,4	260,4	293,9	299,5	288,8	288,4
Vin	118,5	130,9	135,7	133,3	137,7	145,3	154,0	160,9	175,8	182,5	186,0	189,8	193,5	193,6	193,7	195,1	195,7	199,8	201,2	201,2	219,7	218,5	211,0	208,1
Cider	13,7	17,1	18,7	16,8	17,0	18,3	18,1	18,5	19,4	19,3	19,1	18,2	17,6	17,5	16,9	17,7	19,0	21,2	22,3	22,3	24,0	25,9	26,8	27,7
Sprit	23,4	23,3	22,1	19,2	18,8	18,9	19,3	19,1	20,1	20,0	19,4	19,3	18,9	18,3	18,8	19,0	19,2	19,8	20,6	20,6	24,5	26,0	24,8	24,2
Starkvin	5,7	5,7	6,1	5,4	5,4	5,3	5,6	5,6	5,6	5,4	5,0	4,8	4,4	4,2	3,9	4,1	3,8	3,7	3,5	3,5	3,8	3,7	3,5	3,6
Restaurang																								
Starköl	84,0	86,7	85,5	82,0	81,1	78,9	80,1	81,1	77,8	78,4	79,2	80,3	83,7	84,1	86,2	87,9	81,0	89,9	87,2	87,2	58,6	66,8	88,9	89,7
Vin	20,6	22,0	19,7	20,6	18,5	20,4	21,1	19,3	18,1	19,3	22,6	20,1	23,5	20,9	20,7	20,3	20,3	20,7	18,9	18,9	12,3	15,8	22,1	21,6
Sprit	3,8	3,7	3,3	3,6	4,0	4,0	3,6	4,4	3,9	3,9	3,3	3,2	4,2	3,3	3,5	3,6	3,4	3,5	3,1	3,1	1,6	2,4	4,3	3,8
Folköl	190,2	189,9	184,9	167,3	163,9	171,5	159,7	147,6	146,5	153,6	137,2	127,7	123,8	120,4	116,4	118,0	111,8	110,9	107,7	107,7	106,0	103,5	99,3	92,0

Källor: Monitormätningarna, Systembolaget, Folkhälsomyndigheten och Sveriges Bryggerier.

Tabell 26. Skattad resandeförsel, hemtillverkning, internethandel och köp av smugglat. Per anskaffningskälla och dryck i miljoner volymliter, 2001–2023.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019a	2019b	2020	2021	2022	2023
Resandeförsel																								
Starköl	67,6	70,7	73,7	94,1	76,1	64,0	55,0	64,8	46,1	41,1	43,0	40,9	46,8	39,0	35,3	36,5	47,2	36,9	43,2	41,1	17,3	20,2	38,3	28,5
Vin	23,6	26,6	29,7	35,4	29,9	20,3	22,0	21,8	16,6	14,9	18,4	16,8	18,3	15,4	13,4	13,5	16,2	12,3	14,3	18,8	7,9	5,4	13,2	10,8
Sprit	13,3	13,5	19,1	26,1	23,5	20,7	21,4	21,4	15,6	17,3	16,4	14,5	18,4	16,4	15,8	14,1	13,9	10,3	10,4	10,8	3,7	3,4	5,8	6,1
Cider	.	.	.	.	.	2,5	2,0	4,8	2,3	1,8	4,2	1,9	2,4	1,8	4,6	2,3	2,7	1,5	2,2	2,0	1,5	2,6	1,4	3,4
Starkvin	2,2	2,8	2,3	2,9	2,2	2,9	1,6	1,2	0,8	0,6	0,6	0,8	0,5	0,7	0,6	0,7	0,8	0,7	0,4	0,4	0,1	0,1	0,5	0,3
Hemtillverkning																								
Starköl	1,5	3,0	1,8	3,0	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,4	2,4	4,7	11,4	8,5	13,4	10,9	10,5	11,5	9,9	13,0	11,0	8,5
Vin	8,6	13,5	11,2	9,5	7,3	5,7	5,3	5,6	3,4	7,3	5,9	2,5	5,6	5,5	3,6	3,8	3,5	6,3	4,1	4,5	3,9	5,9	7,2	7,1
Sprit	3,0	3,1	3,0	3,2	2,5	1,9	1,4	1,2	1,2	1,6	1,7	1,5	1,4	1,1	1,1	1,0	1,1	0,9	0,8	0,8	0,7	1,1	1,5	1,8
Köp av smugglat																								
Starköl	21,0	28,9	54,2	77,7	80,7	74,3	66,3	51,5	43,1	32,9	40,6	30,4	40,8	40,8	39,3	41,3	37,0	34,5	24,3	48,8	24,9	19,2	15,5	12,7
Vin	1,6	2,2	4,8	4,6	5,2	5,2	4,3	4,9	4,8	2,5	1,1	1,5	2,2	0,4	0,7	1,3	1,3	2,2	1,5	2,7	1,6	4,2	2,2	3,7
Sprit	3,7	4,8	4,0	6,6	9,0	9,2	5,0	4,9	5,8	4,6	2,9	4,3	4,8	3,7	4,6	3,2	2,9	2,8	2,0	3,2	1,9	2,6	0,7	1,2
Cider	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	3,3	5,2	1,2	1,1	0,8	2,6	1,9	1,7	2,5	3,1	2,4	3,2	0,2
Internet																								
Vin	.	.	.	.	.	0,2	0,0	0,2	1,5	0,6	2,7	1,3	4,6	4,6	3,7	4,2	4,3	3,4	4,1	4,6	6,9	8,1	7,2	5,2
Starköl	.	.	.	.	.	1,8	0,6	0,2	0,2	0,0	0,3	1,4	3,7	3,7	2,1	2,2	1,3	2,2	1,6	1,7	3,5	4,5	5,4	3,7
Cider	.	.	.	.	.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2	0,0	0,1	0,2	0,0	0,2	1,6	1,5	0,5	0,1	0,9	1,5
Sprit	.	.	.	.	.	0,5	0,2	0,3	0,5	0,2	1,0	0,4	1,8	0,7	0,6	0,8	0,9	0,9	0,5	0,5	0,8	0,5	1,2	1,3
Starkvin	.	.	.	.	.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1

Källor: Monitormätningarna, Systembolaget, Folkhälsomyndigheten och Sveriges Bryggerier. Tecknet • innebär att delmängderna inte mättes det aktuella året.

Tabell 27. Dryckernas andelar av den totala alkoholkonsumtionen, baserat på anskaffad volym i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, 2001–2023.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019a	2019b	2020	2021	2022	2023
Vin	34,1	35,6	35,2	34,0	34,0	34,3	36,6	37,3	39,4	40,4	41,6	41,7	41,0	41,9	41,0	41,8	41,9	42,7	42,8	42,3	45,1	44,5	43,7	43,7
Starköl	27,8	28,4	29,4	30,2	30,1	30,1	30,0	29,7	29,1	27,8	28,5	28,7	28,6	29,7	30,1	30,8	31,1	31,9	31,9	32,5	31,1	31,1	31,8	31,6
Sprit	27,6	26,1	26,0	27,8	27,9	26,9	25,1	25,1	23,5	23,7	22,1	22,2	23,5	21,7	22,2	20,7	20,4	18,8	18,5	18,6	16,9	17,7	18,1	18,4
Folköl	9,4	8,7	8,1	6,9	6,9	7,3	6,9	6,4	6,5	6,7	6,0	5,8	5,2	5,3	5,2	5,2	4,9	4,9	4,8	4,7	4,8	4,6	4,3	4,0
Cider	1,0	1,2	1,3	1,1	1,2	1,4	1,4	1,6	1,5	1,4	1,7	1,6	1,7	1,4	1,6	1,4	1,7	1,7	1,9	1,9	2,1	2,1	2,1	2,2
Öl,totalt	37,2	37,1	37,5	37,1	37,0	37,4	36,9	36,1	35,5	34,5	34,5	34,5	33,8	35,0	35,3	36,0	36,0	36,8	36,7	37,1	35,9	35,7	36,0	35,7

Källor: Monitormätningarna, Systembolaget, Folkhälsomyndigheten och Sveriges Bryggerier.

C.A.N

CAN – Nationellt kompetenscentrum inom ANDTS (alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel). Vårt fokus är undersökningar, forskning och kommunikation. Vi genomför även lokala och regionala undersökningar och kartläggningar på uppdrag av kommuner och län.

CAN är en unik aktör med en fot i civilsamhället och en i det offentliga. Styrelsen utses till hälften av regeringen och till hälften av de cirka 50 medlemsorganisationerna vid årsmötet. CAN står för Centraförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning.

Läs mer om oss på www.can.se

